

Nr 78

Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation; given Stockholms slott den 5 april 1968.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed lämna riksdagen redogörelse för Nordiska rådets sextonde session i Oslo den 17—22 februari 1968.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

Torsten Nilsson

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 5 april 1968.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN.

Ministern för utrikes ärendena anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *redogörelse till riksdagen för Nordiska rådets sextonde session* och anför.

Nordiska rådets sextonde session ägde rum i Oslo den 17—22 februari 1968. Vid denna session antog rådet 38 rekommendationer, riktade till regeringarna i Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge.

Nordiska rådets svenska delegation har med skrivelse den 28 mars 1968 lämnat Kungl. Maj:t en redogörelse för rådets sextonde session. Skrivelsen och redogörelsen torde såsom *bilaga* få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t delger riksdagen den avgivna redogörelsen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas skrivelse av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

Bilaga

Till KONUNGEN

Härmed får Nordiska rådets svenska delegation överlämna bifogade redogörelse för rådets sextonde session i Oslo den 17—22 februari 1968 jämte en bilaga.

Stockholm den 28 mars 1968

Underdånigst

För Nordiska rådets svenska delegation

LEIF CASSEL

Sven Holmstedt

Redogörelse
från Nordiska rådets svenska delegation rörande rådets sextonde
session i Oslo den 17—22 februari 1968

I. Organisation m. m.

Den svenska delegationen bestod vid sessionen av följande *regerings-*
representanter:

statsminister Tage Erlander,
ministern för utrikes ärendena Torsten Nilsson,
statsrådet och chefen för handelsdepartementet Gunnar Lange,
statsrådet och chefen för justitiedepartementet Herman Kling,
statsrådet och chefen för inrikesdepartementet Rune Johansson,
statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet Eric Holmqvist,
statsrådet och chefen för socialdepartementet Sven Aspling,
statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet Olof Palme,
statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet Svante Lundkvist,
statsrådet Krister Wickman,
statsrådet Sven Moberg

och följande *valda medlemmar:*

andre vice talman Leif Cassel,
fru Sigrid Ekendahl,
rektor Dagmar Ranmark,
Landsorganisationens ordförande Arne Geijer,
typograf Lars Larsson,
bankofullmäktige Yngve Holmberg,
lantbrukare Sven Sundin,
assistent Tage Johansson,
redaktör Folke Björkman,
talman Fridolf Thapper,
professor emeritus Bertil Ohlin,
f. d. statsrådet Gösta Skoglund,
lantbrukare Einar Gustafsson,
expeditör Sven Mellqvist,
advokat fru Ingrid Gärde Widemar.

Härjämte var följande *suppleanter* närvarande under sessionen:
ombudsman Sven Hammarberg,
journalist fru Ingrid Segerstedt Wiberg,
disponent Sven Wedén.

Under sessionen ersatte fru Segerstedt Wiberg herr Lundström. Herr Hammarberg ersatte herr Skoglund den 21—22 februari. Ministern för utrikes ärendena Torsten Nilsson samt statsråden Rune Johansson, Sven Asppling och Sven Moberg hade ej tillfälle intaga sin platser i rådet.

Delegationen biträdades av sin sekreterare hovrättsrådet Gustaf Petré, sakkunniga och övrig personal.

Till rådets president valdes vid sessionen stortingsrepresentant Sverre Stray, Norge, samt till vice presidenter folketingsmedlem Jens Otto Krag, Danmark, riksdagsledamot Eino Sirén, Finland, chefredaktör Sigurður Bjarnason, Island och andre vice talman Leif Cassel, Sverige.

Vid sessionen fördelades rådets medlemmar på fem utskott, juridiska utskottet (13 medlemmar), kulturutskottet (13 medlemmar), socialpolitiska utskottet (13 medlemmar), trafikutskottet (13 medlemmar) och ekonomiska utskottet (17 medlemmar).

De svenska medlemmarna fördelades på utskotten på följande sätt:

Juridiska utskottet:

fru Gärde Widemar,
herrar Mellqvist,
Tage Johansson,

Kulturutskottet:

herr Björkman,
fröken Ranmark,
herr Thapper,

Socialpolitiska utskottet:

herr Lars Larsson,
fru Ekendahl,
herr Gustafsson i Kårby,

Trafikutskottet:

herrar Cassel,
Lundström (vice förman),
Skoglund,

Ekonomiska utskottet:

herrar Geijer (förman),
Holmberg,
Ohlin,
Sundin.

Regeringsrepresentanterna erhöll en generell inbjudan att delta i utskottssammanträdena under sessionen. Av de svenska regeringsrepresen-

tanterna deltog i juridiska och socialpolitiska utskottet statsrådet Holmqvist, i trafikutskottet statsrådet Lundkvist samt i ekonomiska utskottet statsminister Erlander och statsråden Lange, Holmqvist och Wickman.

II. Behandlade saker

I Nordiska rådet anhängiga saker (enligt terminologin i rådets arbetsordning benämnes ärendena saker) uppdelas i fyra olika grupper: av medlemmar väckta förslag (s. k. A-saker), regeringsförslag (s. k. B-saker), berättelser (s. k. C-saker) och meddelanden från regeringarna jämlikt 11 § stadgan för Nordiska rådet rörande åtgärder i anledning av de av rådet tidigare beslutade rekommendationerna (s. k. D-saker). Efter föregående session kvarstod 38 i rådet anhängiga A-saker och 2 B-saker. Under tiden intill sextonde sessionen hade väckts ytterligare 47 nya medlemsförslag, därav 15 tilläggsförslag. Därjämte hade 1 nytt regeringsförslag tillkommit. Sammanlagt 16 berättelser överlämnades av regeringarna i anledning av sextonde sessionen till rådet, däribland sådana avgivna av Nordiska kulturkommissionen, Nordiska socialpolitiska kommittén, Nordiska tulladministrativa rådet, Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete, Nordiska arbetsmarknadsutskottet, Nordiska kontaktorganet för jordbruksfrågor och Nordiska kontaktorganet för fiskerifrågor. Regeringarnas meddelanden rörande åtgärder i anledning av tidigare rekommendationer hade givit upphov till 134 D-saker. Vid tidpunkten för sessionen var sålunda i rådet anhängiga 85 A-saker, 3 B-saker, 16 C-saker och 134 D-saker.

I samband med rådets vid tolfte sessionen fattade beslut om ändrade arbetsformer beslöt rådet uppdraga åt presidiet att hänvisa väckta saker till utskott. Denna befogenhet har av presidiet delegerats till sekretariaten, som fördelat inkomna saker på utskotten. Sedan i förekommande fall yttranden över förslag inkommit, har den vidare förberedelsen av sakerna omhändertagits av vederbörande utskott, vilka avgivit betänkanden med förslag till rådet i de hos dem anhängiga sakerna efter hand som dessa färdigbehandlats av utskotten. Härjämte har utskotten för presidiet föreslagit vilka saker som borde uppföras på saklistan för sessionen, varefter presidiet efter samråd med statsministrarna uppgjort ett slutgiltigt förslag till saklista för sessionen. Jämlikt § 9 arbetsordningen för rådet fastställde rådet vid sitt första möte under sessionen saklistan, varvid rådet följde presidiets förslag oförändrat.

En stor del av de i rådet anhängiga sakerna uppfördes icke å saklistan för sessionen. Denna kom att omfatta 53 A-saker (av vilka 19 anhängiggjorts redan före femtonde sessionen), 3 B-saker (av vilka 2 anhängiggjorts redan före femtonde sessionen), 11 C-saker och 59 D-saker. Rådet bemyndigade utskotten att lägga till handlingarna de meddelanden och berättelser, som avgivits till sessionen men icke upptagits å saklistan.

Beträffande 31 av A-sakerna, 2 av B-sakerna och 25 av D-sakerna förelåg av respektive utskott före sessionen utarbetade och justerade betänkanden. Dessa saker kunde företagas till omedelbar behandling i rådets plenum med undantag av 1 D-sak, vilken återförvisades vid sessionen till vederbörande utskott för förnyad behandling. I denna sak liksom i de av utskotten före sessionen ej färdigbehandlade men å saklistan uppförda sakerna avgav utskotten betänkanden under sessionen.

Jämlikt beslut vid mötet mellan de nordiska ländernas statsministrar och Nordiska rådets presidium i Reykjavik den 17 februari 1965 hade sammanställts en rapport om under tiden sedan femtonde råds-sessionen gjorda framsteg i det nordiska samarbetet. Rapporten hade ombesörjts av rådets presidium på grundval av material, som regeringarna tillhandahållit. Vidare hade enligt 22 § arbetsordningen för rådet presidiet utarbetat en rapport rörande sin verksamhet under tiden efter rådets närmast föregående session. De båda rapporterna utgjorde underlag för en allmän debatt i rådet vid sessionens början, den s. k. generaldebatten; beträffande denna hänvisas till avdelning III nedan. Efter debattens slut lades rapporterna till handlingarna. Tillika förelåg rapporter från redaktionskommittén för Nordisk Kontakt avseende 1966 och 1967. Beträffande rapporten för 1966 förelåg ett av kulturutskottet före sessionen utarbetat och justerat betänkande. Rapporten för 1967 färdigbehandlades av kulturutskottet under sessionen. Rapporterna lades av rådet till handlingarna.

Vid mötet mellan presidiet och statsministrarna på Marienborg den 30 november—1 december 1966 beslöts att vid femtonde sessionen på försök skulle införas ett frågeinstitut. Medlemmar av rådet erhöll sålunda möjlighet att framställa fråga till någon regering eller viss regeringsrepresentant i ämne som behandlas i något meddelande eller någon berättelse till sessionen. Försöket fortsattes vid sextonde sessionen med tillämpning av samma regler. I anslutning till sextonde sessionen framställdes och besvarades tillhoppa 12 frågor, vilka samtliga ställts i anslutning till D-saker.

Vid sessionen antogs 38 rekommendationer till regeringarna; en förteckning över dessa har fogats till denna redogörelse (se Bilaga). Då i det följande annat icke angivits, har den rekommendation, varom är fråga, antagits enhälligt. Likaså har, då annat icke anges, samtliga i omröstningen deltagande svenska medlemmar röstat för rekommendationen.

Behandlingen av sammanlagt 38 av valda medlemmar väckta förslag samt 1 regeringsförslag fortsätter i utskotten.

A. Saker förberedda av juridiska utskottet

1. *Självstyrande områdets representation i Nordiska rådet*

I delegationens redogörelse för föregående session redovisades behandlingen under femtonde sessionen av det danska regeringsförslaget om representa-

tion för Färöarna i Nordiska rådet. Saken bordlades i avvaktan på att förhandlingar mellan regeringarna skulle komma att äga rum, eventuellt i samråd med rådets presidium. Sedan överläggningar inletts på tjänstemannanivå rörande Färö-frågan, gjorde Ålands landsting med en skrivelse den 29 augusti 1967 en framställning till Finlands regering med ansökan om medlemskap i Nordiska rådet för landskapet Åland. Överläggningarna mellan tjänstemännen ledde icke till någon lösning av frågan, och på möte mellan de nordiska ländernas statsministrar och Nordiska rådets presidium i Reykjavik den 7—8 oktober 1967 överenskoms därför att tillsätta en särskild kommitté för utredning av formerna för de självstyrande områdenas representation i Nordiska rådet. Kommittén skulle bestå av representanter för regeringarna på ministernivå och av rådets presidium. Utgångspunkten för tillsättandet av kommittén var att enighet förelåg om att de självstyrande områdena skulle tillförsäkras en tillfredsställande representation i Nordiska rådet. Svenska medlemmar i kommittén är statsrådet Kling, tillika vald till kommitténs ordförande, och andre vice talman Cassel.

Kommittén har till sextonde sessionen i en skrivelse till Nordiska rådet redovisat sitt hittillsvarande arbete. Bland annat har utarbetats redogörelser om tänkbara former för de självstyrande områdenas representation i Nordiska rådet, om landskapet Ålands självstyrelse och om Färöarnas »hjemmestyre» samt en översikt över de sakområden som per den 1 januari 1967 övertagits av Färöarnas hjemmestyre som »særanliggender». Kommittén avser att fortsätta sitt arbete efter sessionen. När kommitténs förslag föreligger, kommer juridiska utskottet att fortsätta behandlingen av regeringsförslaget om Färöarnas representation.

Juridiska utskottets anmälan till rådet lades av rådet till handlingarna utan debatt.

2. Organisationen av det nordiska samarbetet; ändringar i Nordiska rådets stadga och arbetsordning

I delegationens föregående redogörelse omtalades ett medlemsförslag, väckt av rådets presidiemedlemmar, däribland herr Cassel, om en allmän revision av Nordiska rådets stadga och arbetsordning. Detta förslag liksom ett av herr Björkman väckt förslag om gemensam tjänstemannarätt för nordiskt anställd personal, ett av bl. a. herrar Holmberg och Kellgren samt fru Segerstedt Wiberg väckt förslag om personalen i Nordiska rådets utskott samt ett av herr Björkman och fru Segerstedt Wiberg väckt förslag om nordisk administration på begränsande sakområden har av presidiet hänskjutits för förberedande behandling till en särskild kommitté, Nordiska organisationskommittén. Denna kommitté har tillkommit efter överenskommelse mellan de nordiska statsministrarna och Nordiska rådets presidium i Reykjavik den 7—8 oktober 1967. Kommitténs uppgift är att genomgå de hittillsvarande erfarenheterna av Nordiska rådets verksamhet

och av övriga former för nordiskt samarbete samt att framlägga de eventuella förslag till ändring i rådets stadga och arbetsordning vartill en sådan genomgång kan ge anledning.

Kommittén består av två personer från varje land, den ene utsedd av sitt lands regering och den andre av Nordiska rådets presidium. Svenska medlemmar är statssekreterare Ove Rainer, utsedd av svenska regeringen, och herr Kellgren, utsedd av Nordiska rådets presidium. Kommittén höll konstituerande sammanträde den 11 januari 1968 och utsåg därvid till ordförande generaldirektör K. A. Fagerholm, Finland.

Förutom de ovannämnda medlemsförslagen ingår också i kommitténs arbetsmaterial utrikesutskottets yttrande den 17 november 1967 (nr 12) i anledning av de likalydande motionerna I: 248 och II: 321 år 1967 om inrättande av nordiska organ med viss beslutandefunktion samt ett senare av herr Sundin väckt tilläggsförslag om Norden och Europa i vad det berör organisationsspörsmål.

3. Skydd av flyttfåglar

Sveriges regering hade med anledning av riksdagens skrivelse nr 352/1966 underställt rådet frågan om insatser för skydd av flyttfåglar, vilken aktualiserats genom de likalydande motionerna nr I: 233 av herr Torsten Hansson och nr II: 306 av fru Sjövall m. fl. till 1966 års riksdag. I dessa hemställdes att Nordiska rådets yttrande skulle inhämtas rörande gemensamma internationella insatser i syfte att skydda Skandinavien flyttfåglar. Frågan gällde närmast ekonomiskt bidrag till World Wildlife Fund för inköp av ett område i Guadalquivir-deltat i sydvästra Spanien om 59 km² — Las Marisma de Hinojos. Denna del av deltat är i fara att utdikas och därmed bli oanvändbart som övervintringsplats för fåglar. Tidigare har två angränsande områden inköpts av fonden och därigenom räddats från torrläggning.

Utskottet uttalade att det inte betvivlar att bevarande av deltat är av betydelse för Nordens fågelliv och att man från en ideell utgångspunkt kan ansluta sig till önskemålet om att en tillräcklig del av floddeltat bevaras i nuvarande tillstånd. Huruvida detta lyckas syntes i första hand bero på om medel kan framskaffas. På grundval av föreliggande upplysningar kunde utskottet emellertid icke tillstyrka att Nordiska rådet riktar en hemställan till de nordiska regeringarna att anslå allmänna medel för detta syfte, som knappast kan prioriteras framför andra önskemål om det allmännas stöd. Eventuella medel bör således anskaffas på annan väg. Rådet biföll utskottets förslag att inte företa sig något i anledning av regeringsförslaget.

4. Jaktfrågor

I rekommendation nr 7/1963 om ändrade principer för djurskydds- och jaktlagstiftningen hade rådet hemställt till regeringarna i Danmark, Island,

Norge och Sverige att i djurskydds- och jaktlagstiftningen lägga den principen till grund att alla däggdjur och fåglar är helt fridlysta i den utsträckning det inte uttryckligen i lagstiftningen har gjorts undantag härifrån. På grundval av mottagna meddelanden konstaterade utskottet att den i rekommendationen förordade principen för fridlysning av däggdjur och fåglar nu ligger till grund för jaktlagstiftningen i Danmark, Finland och Sverige. Det är numera endast den norska jaktlagstiftningen som inte erkänner principen att både däggdjur och fåglar är totalfredade för så vitt det inte gjorts uttryckligt undantag från denna regel. Den norska regeringen hade meddelat, att frågan kommer att övervägas i en kommitté, som man beräknar tillsätta inom nära framtid, och att det var ovisst när arbetet i denna kunde avslutas. Utskottet konstaterade att rekommendationen nr 7/1963 kunde anses som färdigbehandlad för Sveriges och Danmarks del.

I ett tilläggsförslag om *enhettiga jakttider*, väckt av herr Lassinantti, hade förslagits att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att utarbeta en redogörelse för i vilka avseenden bestående olikheter i jakt- och fridlysningstider i Norden innebär olägenheter för den politik som de olika länderna vill föra beträffande viltlivet. Förslaget anknyter till en tidigare rekommendation (nr 1/1958) som syftade till att åstadkomma enhettiga jakt- och fridlysningstider i Norden för sådant vilt, som förflyttar sig mellan länderna och för vars bestånd därför djupgående skiljaktigheter i jakttiderna får omedelbar betydelse.

För att få en samlad belysning av problemet anordnade juridiska utskottet den 14 oktober 1966 en jakt- och viltvårdskonferens i Bergen med deltagande av ett 20-tal representanter för olika myndigheter och organisationer i Danmark, Finland, Norge och Sverige (NU 1967: 7). Vidare hade utskottet från regeringarna mottagit en sammanställning över jakttiderna för vissa däggdjur och fågelarter i Danmark, Finland, Norge och Sverige under jaktåret 1965—1966 (NU 1967: 7, bilaga 2).

Utskottet erinrar om att det icke har varit och icke kan vara syftet att nå fram till sammanfallande jakttider i de nordiska länderna. Inte en gång inom varje enskilt land kan det bli fråga om sammanfallande perioder; något sådant kan ännu mindre uppnås i hela Norden. Däremot kan det inom vissa geografiska områden — som eventuellt kan omfatta flera länder, t. ex. på Nordkalotten — bli tal om fastställande av sammanfallande jakttider. Av sammanställningen framgick att det fortfarande synes vara väsentliga, principiella skiljaktigheter mellan ländernas regler vad gäller fridlysning av följande djur och fåglar: de stora rovdjuren, rovfåglarna, sjöfågel och morkulla.

Utskottet hade även tagit del av två resolutioner, som antogs av den XI:e Nordiska jägarkongressen i Köpenhamn i juni månad 1967. Där i hemställdes att en kommitté tillsattes för utredande av frågan om upprättande av en

stor sammanhängande nationalpark på finskt, norskt och svenskt område där björn, varg, järv, lodjur och örn skulle vara fridlysta för all jakt. Vidare hemställdes om tillsättande av en annan kommitté med uppgift att utreda gemensamma nordiska problem rörande de stora rovdjursarterna och lägga fram förslag till fridlysningsbestämmelser för dessa arter.

Utskottet konstaterade att förutsättningarna för det av herr Lassinantti väckta tilläggsförslaget ändrats sedan det väcktes i januari 1966 och att man därför inte kunde tillstyrka bifall till förslagens ursprungliga konklusion.

Sammanfattningsvis uttalade utskottet att de nordiska ländernas lagstiftning rörande jakt och fridlysning av djur och fåglar är olika i fråga om en rad detaljbestämmelser, även om lagstiftningen naturligtvis vilar på vissa gemensamma grundtankar. Lagstiftningen i varje land präglas av skiftande naturförhållanden och livsvillkor i Nordens olika delar men är också ett utslag av nationella traditioner. Utskottet fann det ogörligt att uppnå full överensstämmelse i synpunkterna på jaktlagstiftningens område, men det borde heller inte vara Nordiska rådets mål att utplåna varje skillnad, som har sina rötter i ländernas traditioner.

Utskottet underströk betydelsen av att ett nordiskt kollegium för viltforskning upprättas i överensstämmelse med det av viltforskningskommittén framlagda förslaget. En utbyggd viltforskning kunde på längre sikt bära frukt i form av större principiell överensstämmelse rörande fridlysning av djur och fåglar i Norden. Utskottet tillstyrkte också att man redan nu överväger om det inte är möjligt att nå något större överensstämmelse på detta område i fråga om fridlysningsbestämmelserna.

Utskottet föreslog att Nordiska rådet i en rekommendation till regeringarna förordar

a) att alla djur och fåglar, även de som traditionellt beskrivs som skadliga, som ett minimum bör fridlysnas under fortplantningstiden,

b) att ingen i de nordiska länderna hemmahörande djur-/eller fågelart totalt utrotas och att därför effektiva steg tas för att bevara ett antal fortplantningsdugliga stammar av de djur och fåglar som är på väg att dö ut i Norden,

c) att det införes förbud mot användande av fångstredskap och metoder som utsätter djur eller fåglar för onödigt lidande eller förföljelse och

d) att utbetalning av skottpengar som premie för dödande eller fångande av i vart fall sådana djur eller fåglar som är i fara för att dö ut förbjödes.

Vidare pekade utskottet på betydelsen av att de nordiska regeringarna i högre grad än hittills eftersträvar samverkan vid fastställande av jakt- och fridlysningsperioderna för djur och fåglar på så sätt att man inte i det ena landet antar bestämmelser, som motverkas i de regler ett annat land meddelat, liksom att man bör eftersträva en rimlig fördelning av det jaktmässiga utbytet. Slutligen anmärktes, att utskottet är medvetet om att frågan om ett

tillfredsställande skydd av djur och fåglar bara är en sida av det långt mer omfattande problemet rörande det allmänna naturskyddet. Utskottet understök att de nordiska länderna i tid bör ta vara på de natursköna områden som fortfarande finns kvar i vart och ett av länderna.

På förslag av utskottet antog rådet fyra rekommendationer i denna fråga: regeringarna rekommenderas att upprätta ett nordiskt kollegium för viltforskning (nr 1); regeringarna rekommenderas att bestämmelserna om jakt och fridlysning av djur och fåglar i den utsträckning det inte redan är fallet utformas i överensstämmelse med de principiella grundsatser som nämnts ovan under punkterna a—d (nr 2); vidare rekommenderas regeringarna att samverka vid fastställande av jakt- och fridlysningstider för djur och fåglar så att bestämmelserna icke motverkar varandra och så att man får en rimlig fördelning av det jaktmässiga utbytet (nr 3); slutligen rekommenderas regeringarna i Finland, Norge och Sverige att undersöka om det är möjligt att upprätta en eller flera stora naturparker på finskt, norskt och svenskt område där de stora rovdjuren i Norden skall vara fridlysta (nr 4).

5. Vittnesplikt

Ett medlemsförslag om *nordisk vittnesplikt*, väckt av bl. a. fru Gärde Widemar, gick ut på att förmå regeringarna att undersöka om det är lämpligt att införa skyldighet för en medborgare i ett nordiskt land att inställa sig som vittne inför domstol i övriga nordiska länder. Medlemsförslaget har mottagits välvilligt hos de myndigheter och organisationer som beretts möjlighet att uttala sig.

Utskottet anslöt sig till önskemålet om en närmare utredning om möjligheterna för genomförande av en nordisk vittnesplikt och de problem som därvid kan uppstå. Utskottet utgick från att det finns ett visst behov av en sådan vittnesplikt, naturligtvis särskilt i gränstrakterna. Vid värderingen av behovet av den föreslagna ordningen torde det emellertid ej vara helt avgörande i hur många mål det är önskvärt med nordiska vittnen, utan man borde också ta hänsyn till värdet av ett direkt vittnesmål i enstaka mål jämfört med de medel för bevisupptagning som nu står domstolarna till buds (frivillig inkallelse, frivillig inställelse och indirekt bevisprövning). Utskottet konstaterade, att behovet för vittnesplikt i annat nordiskt land torde bli störst i brottmål. Hänsyn till bevisningens omedelbarhet, som varit ett vägande skäl för förslaget, gör sig särskilt gällande i sådana mål. Utskottet fann det dock riktigast att den föreslagna utredningen inte på förhand begränsas till att omfatta endast vittnesplikt i brottmål, utan att utredningsarbetet försöker klarlägga också behovet av nordisk vittnesplikt i civilmål.

På förslag av juridiska utskottet antog Nordiska rådet en rekommendation till regeringarna att utreda förutsättningarna för att i varje land införa

skyldighet för den enskilde att inställa sig som vittne inför domstol i annat nordiskt land (nr 17).

6. Skadestånd beträffande personskador vållade av interner m. m.

I ett medlemsförslag om *statens ansvar för personskador* vållade av utskrivna interner, väckt av bl. a. fröken Ranmark, hemställdes om genomförande av en gemensam nordisk lagstiftning om skyldighet för staten att ersätta personskador, som vållas av försöksutskrivna från anstalter eller villkorligt frigivna tvångsintagna. I motiveringen för förslaget anfördes, att samhället och icke enskilda skadelidande bör bära det ekonomiska ansvaret för konsekvenserna av vår tids alltmer humana kriminal- och socialpolitik. Medlemsförslaget hade föranletts av ett konkret fall, i vilket en rymling från en fångvårdsanstalt i Sverige dödade en familjefader i Norge. Den efterlevande hustrun sökte ersättning av svenska staten och tillerkändes av Kungl. Maj:t en gottgörelse med 20 000 kronor för sig själv och 10 000 kronor till vardera av två barn.

Utskottet fann att det i medlemsförslaget aktualiserade problemet bör tas upp till närmare undersökning. Starka sociala skäl talade visserligen för förslagets genomförande men problemet borde först utredas utan att man därvid syftar till en lagstiftning avseende statens skadeståndsskyldighet. Utskottet föreslog antagandet av en rekommendation till regeringarna *dels* att framskaffa närmare upplysningar om i vilken omfattning och på vilken grund statliga myndigheter i de nordiska länderna redan utbetalar skälighetsersättning för skador som vållats av personer, vilka samhället genom placering på anstalt eller inrättning eller på annat sätt har tagit hand om för kriminalvård eller annan vård, *dels* att undersöka möjligheterna att fastställa enhetliga nordiska principer enligt vilka skälighetsersättning på administrativ väg kan utbetalas av allmänna medel för skador vållade av sådana personer.

I en reservation föreslog två danska medlemmar att rådet skulle anta en rekommendation till regeringarna, innebärande utredning av förutsättningarna för genomförande av gemensamma nordiska regler, enligt vilka staten i viss utsträckning påtar sig garanti för utbetalning av skadeståndsbelopp, som den skadelidande inte kan utfå hos skadevållaren eller på annat sätt kan få täckt.

I en förberedande votering blev rekommendationsförslaget i reservationen utslaget. Den av utskottet förordade rekommendationen antogs med 48 röster mot 5 (nr 19). 5 medlemmar avstod från att rösta, däribland herr Thapper.

7. Immaterialrättsliga frågor

Av meddelandena rörande rekommendation nr 36/1965 angående nordisk patentlagstiftning framgick, att en gemensam patentlagstiftning genomförts

i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Med undantag för bestämmelserna i lagarnas tredje kapitel rörande nordiska patentansökningar trädde de nya patentlagarna i kraft den 1 januari 1968. Vidare upplystes, att Sveriges regering kommer att ta initiativet till gemensamma nordiska överläggningar om ikraftträdandet av patentlagens tredje kapitel så snart betänkande om en gemensam klagoinstans i patentärenden avlämnats. Då nyssnämnda rekommendation nr 36/1965 härigenom var uppfylld, beslöt rådet på förslag av utskottet att anse frågan för sin del färdigbehandlad.

Beträffande rekommendationen nr 37/1965 om gemensam klagoinstans i patentärenden hade meddelats, att de nordiska sakkunniga för utredning av frågan har hållit slutsammanträde och att betänkande inom kort komme att överlämnas till regeringarna (NU 1968: 1).

I ett till sessionen väckt medlemsförslag hade danska medlemmar tagit upp frågan om hur det nordiska samarbetet på patentområdet på bästa sätt kan samordnas med de principer som ligger till grund för andra länders patentlagstiftning. Som ett led i en undersökning härom borde enligt förslagsställarna ingå utredning av möjligheterna för nordisk anslutning till BIRPI-planen och för upprättandet av ett gemensamt nordiskt nyhetsprovning sinstitut i likhet med motsvarande institut på andra håll i världen, bl. a. i Washington, Moskva och Tokio. Utskottet anmälde att det fortsätter arbetet med denna fråga.

Med patentlagstiftningen sammanhänger frågan om *arbetstagares rätt till sina uppfinningar*. I ett medlemsförslag av bl. a. herrar Tage Johansson och Mellqvist hade föreslagits genomförande av en enhetlig lagstiftning i detta ämne. I förslaget hänvisades till de betänkanden med lagstiftning, som framlagts i Danmark, Finland, Norge och Sverige och i vilka nordisk enhetlighet eftersträvats.

I de förslag, som framlagts efter nordiskt samarbete i betänkandena, har man sökt att finna en kompromisslösning. Denna har emellertid väckt betydande motstånd och det torde inte bli möjligt att åstadkomma enhetlig lagstiftning på grundval av förslagen. Utskottet kunde därför ansluta sig till önskemålet om förnyade nordiska överläggningar i frågan, som framförts från många remissinstanser. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 18) till regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att återupptaga förhandlingarna om åstadkommande av enhetlig lagstiftning om arbetstagares uppfinningar med gällande svensk lagstiftning som utgångspunkt för de fortsatta överläggningarna.

8. Åtgärder mot oljeförorening i havet

I rekommendation nr 9/1965 hemställde Nordiska rådet till regeringarna att söka åstadkomma en effektiv kontroll av att oljeuttömning i havet inte sker i strid med oljeskadekonventionen av 1954. Av meddelandena från regeringarna till årets rådssession framgick, att en överenskommelse mellan

Danmark, Finland, Norge och Sverige om samarbete angående kontroll med iakttagandet av bestämmelser, som åsyftar att förhindra förorening av havet med olja, undertecknades den 8 december 1967 och att överenskommelsen härefter trätt i kraft den 18 januari 1968. På grund härav kunde rekommendationen anses som färdigbehandlad och på förslag av utskottet beslöt rådet att avskryva frågan.

Under året har juridiska utskottet ägnat frågan om vidtagande av ytterligare åtgärder till skydd mot oljeföroreningar i havet särskilt intresse. I ett tilläggsförslag, väckt av bl. a. herr Adamsson, föreslås att Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att verka för att oljeskadekonventionen ändras på så sätt, att i princip totalt förbud meddelas mot att tömma olja eller oljehaltiga blandningar i havet, att ökade möjligheter skapas för effektiv kontroll med efterlevnaden av konventionen och att beivrandet av överträdelser av konventionen kan upptagas av internationell domstol. Utskottet fann, att de nordiska länderna bör intensifiera sina strävanden för att hindra oljeförorening i havet. Från regeringarnas sida utföres redan nu ett värdefullt arbete i denna riktning. Det är emellertid uppenbart, ansåg utskottet, att hittills vidtagna åtgärder icke varit tillräckligt effektiva för att hindra olaglig uttömning av olja i havet. Denna vållar åtskilliga skador för fiskare, som får redskap nedsmutsade, och för sjöfåglarna kan följderna bli katastrofala. Genom att Nordiska rådet antar en rekommendation av föreslaget innehåll skulle tillkännages, att befolkningen i de nordiska länderna står bakom strävandena att förhindra oljeförorening i havet. Ehuru utskottet i stort sett kunde ansluta sig till tilläggsförslaget, fann det dock att frågan om upprättande av en internationell domstol för att beivra överträdelser av konventionen borde underkastas en närmare undersökning innan regeringarna tar något initiativ i denna del. Utskottet uttalade dock sitt stöd för varje strävande, som kan leda till upprättandet av en sådan domstol, om detta är praktiskt möjligt.

På förslag av utskottet antog Nordiska rådet en rekommendation (nr 31), vari regeringarna rekommenderas att försöka få den internationella oljeskadekonventionen ändrad på så sätt, att i princip totalt förbud införes mot att tömma olja och oljehaltiga blandningar i havet och att ökade möjligheter skapas för en effektiv kontroll av efterlevnaden av konventionen. Vidare hemställer rådet i rekommendationen till regeringarna att överväga om det även är möjligt att låta behandlingen av överträdelse av konventionen försiggå vid en särskild för ändamålet tillskapad internationell domstol.

9. Övriga saker

I rekommendationen nr 13/1966 hade Nordiska rådet hemställt om enhetliga regler i fråga om beskattning av forskningsstipendier vid nordiska institutioner eller andra forskningsinstitutioner på nordisk bas. Utskottet

konstaterade, att det i rekommendationen eftersträvade resultatet har åstadkommits i Finland, Norge och Sverige. I praktiken har det önskade resultatet kunnat uppnås även i Danmark såvitt angår stipendiater från andra nordiska länder. Den danska regeringen har i sitt meddelande uttalat att den ej finner anledning att vidtaga ytterligare åtgärder i anledning av rekommendationen. På förslag av utskottet beslöt rådet i detta läge anse frågan för sin del färdigbehandlad.

I rekommendation nr 31/1964 hade rådet rekommenderat regeringarna att undersöka *möjligheterna att sänka rösträttsåldern* i de nordiska länderna, varvid rösträttsålderns sammanhang med myndighetsåldern borde beaktas. En sänkning av myndighetsåldern till 20 år har beslutats i Island och överväges i de övriga nordiska länderna. I Norge, Sverige och Island har rösträttsåldern redan sänkts till 20 år, i Finland och Island har beslut fattats om att föreslå ändring av rösträttsåldern till 20 år, och i Danmark kommer spörsmålet om en motsvarande sänkning av rösträttsåldern att övervägas. Utskottet föreslog att rådet skulle anse frågan som färdigbehandlad, vilket också blev rådets beslut.

Med stor uppmärksamhet har rådets behandling av *boxningsfrågan* följts. För fem år sedan hade rådet i rekommendationen nr 15/1963 hemställt att regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige skulle låta företa en gemensam undersökning om boxningens skadeverkningar. Den av regeringarna tillsatta gemensamma nordiska kommittén bestående av medicinskt sakkunniga avslutade under 1967 sitt arbete med att överlämna ett betänkande om boxningens medicinska skadeverkningar (NU 1967: 16). Som svar på en fråga till regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige av fru Gärde Widemar om sakens fortsatta behandling upplyste vid sessionen den danske justitieministern att den danska regeringen — efter att ha inhämtat uttalanden om betänkandet — skulle taga kontakt med regeringarna i övriga nordiska länder, bl. a. för att undersöka om det vore möjligt att genomföra förslagen i betänkandet på ett likartat sätt och samtidigt i alla nordiska länder. I rådsdebatten yttrade statsrådet Kling att han var inställd på att under kommande nordiska förhandlingar söka uppnå enighet om att förbjuda professionell boxning. Utskottet föreslog att frågan skulle anses färdigbehandlad för rådets del, vilket blev rådets beslut. Ett nytt medlemsförslag om förbud mot professionell boxning hade då under den pågående sessionen redan väckts av bl. a. herrar Cassel och Gustafsson i Kårby, fru Gärde Widemar, herr Ohlin, fröken Ranmark och fru Segerstedt Wi-berg. Utskottet fortsätter arbetet med detta förslag.

B. Saker förberedda av kulturutskottet

1. *Samarbete beträffande högre utbildning och forskning*

Vid sessionen förelåg ett medlemsförslag om *nordiskt forsknings-samarbete* väckt till rådets femtonde session av bl. a. fröken Ranmark. Rådet

hade vid den femtonde sessionen i anledning av viss del av förslaget antagit en rekommendation om nordiskt forskarsamarbete (rek. nr 14/1967). Utskottet hade därefter fortsatt sakens behandling beträffande återstående två punkter, vilka innehöll en hemställan till rådet att rekommendera regeringarna att 1. tillsätta ett samarbetsutskott med nära anknytning till de ledande nationella forskningsplaneringsorganen i de nordiska länderna med uppdrag att biträda regeringarna i frågor, som gäller den nordiska forskningspolitiken och utbyggnaden av samarbetet om den högre utbildningen, och 2. att åstadkomma ett effektivt samarbete mellan forskningsråden (motsvarande) i de nordiska länderna, i tillämpliga delar med utnyttjandet av NORDFORSK som föredöme.

Beträffande förslagens punkt 1. fann utskottet att det genom en klarläggande politisk debatt borde utrönas om de i de olika nordiska länderna politiskt ansvariga är beredda att söka uppnå en mera integrerad nordisk forskningsplanering och -koordinering än för närvarande. Frågan om det nordiska forskningssamarbetet upptogs därför till debatt under sessionen. Debatten skapade dock icke större klarhet i saken. Initiativ har på olika håll tagits i syfte att få till stånd en allsidig prövning av samarbetets förutsättningar och former samt om möjligheterna för dess utvecklande. Utskottet önskade avvakta resultatet av dessa initiativ. Utskottet avser nu att fortsätta sakens behandling i denna del.

Beträffande förslagens punkt 2. underströk utskottet vikten av att ett effektivt kontinuerligt samarbete mellan forskningsråden utbygges inom samtliga forskningsområden. Ett väl utbyggt samarbete på detta plan ansågs utgöra grundvalen för hela det nordiska forskningssamarbetet. Härigenom kunde också en sådan arbetsfördelning uppnås som är en av förutsättningarna för en framgångsrik koordinering av forskningsuppgifterna i de nordiska länderna.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 13) till regeringarna att vidtaga åtgärder för åstadkommande av ett effektivt samarbete mellan forskningsråden (motsvarande) i de nordiska länderna och att ställa särskilda medel till förfogande för nordiskt forskningssamarbete.

Även några särskilda forskningsområden behandlades. Ett medlemsförslag om samarbete på den *parasitologiska forskningen och undervisningens område* hade väckts av bl. a. herrar Einar Gustafsson och Jan-Ivan Nilsson. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att vidtaga åtgärder för upprättande av ett nordiskt kollegium för parasitologi för etablerande av ett effektivare nordiskt samarbete på den parasitologiska forskningen och undervisningens område.

Utskottet konstaterade att inom parasitologin, där forskarnas antal är litet, en koordinering av arbetet på nordiskt plan skulle innebära betydande förmåner för den nationella forskningen. Skapandet av ett kollegium för koordinering av den parasitologiska forskningen och undervisningen i Nor-

den ansågs vara en angelägen uppgift inom det nordiska samarbetet på detta fält. Utskottet menade, att en viktig uppgift för ett blivande kollegium för parasitologisk forskning vid sidan av informations- och mötesverksamheten var att organisera kontakter mellan vetenskapsmän på området i alla de nordiska länderna samt att sondera möjligheterna att i framtiden bygga upp ett koordinerande centralinstitut för den parasitologiska forskningen. En central uppgift för kollegiet ansågs även vara att anordna undervisning i parasitologi på olika stadier, då utbildningen i ämnet för medicinstuderande i Norden är obetydlig.

På förslag av utskottet beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 29) till regeringarna att vidtaga åtgärder för inrättande av ett nordiskt kollegium för parasitologi för att åstadkomma ett effektivare samarbete på den parasitologiska forskningens och undervisningens område. Rekommendationen antogs med 48 röster. En medlem avstod från att rösta.

I ett av bl. a. herrarnas Bergman och Thapper väckt medlemsförslag om *samarbete på träskyddets område* hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att inrätta ett permanent samnordiskt organ för samarbete om träskyddsforskning och för att bedriva upplysningsverksamhet om träskyddsfrågor. Utskottet konstaterade, att lovvärda försök redan gjorts för att förverkliga nordiskt samarbete på området, men framhöll samtidigt, att samarbetet både ur nordisk och nationell synpunkt i betydande utsträckning kunde effektiviseras genom en bättre koordinering. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 32) till regeringarna dels att vidtaga åtgärder för åstadkommande av ett effektivt nordiskt samarbete på området för träskyddsforskning, dels att undersöka frågan om finansiering av nämnda samarbete.

Rådet hade även till behandling några förslag avseende upprättandet av nordiska forskningsinstitutioner. Ett medlemsförslag avsåg ett *nordiskt iberio-amerikanskt institut*. Förslagsställarna hemställde, att regeringarna måtte undersöka förutsättningarna för att upprätta ett nordiskt iberio-amerikanskt institut. Kulturutskottet noterade att redan tre iberio-amerikanska institut existerade i de nordiska länderna, nämligen ett i Finland och två i Sverige. Enligt utskottets uppfattning borde förutsättningarna för ett gemensamt iberio-amerikanskt institut undersökas med hänsyn till de ekonomiska problemen, med vilka dessa tre nationella institut för närvarande brottas. Utskottet menade, att nämnda svårigheter med förenade nordiska krafter borde kunna övervinnas. Utskottet fäste vidare uppmärksamheten vid att de nationella institutens ställning inom ramen för en koordinering av den iberio-amerikanska forskningen i Norden speciellt borde beaktas i en eventuell utredning. Härvid ansåg utskottet skäl vara att överväga om ett av de nationella instituten borde utvecklas till ett samnordiskt eller om ett fjärde självständigt institut borde inrättas.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 28) till rege-

ringarna att undersöka förutsättningarna för att inrätta ett nordiskt iberom-amerikanskt institut.

Ett annat medlemsförslag gällde *inrättande av ett nordiskt same-institut*, väckt av bl. a. herr Eric Carlsson. I förslaget hemställes att rådet ville rekommendera regeringarna i Finland, Norge och Sverige att undersöka möjligheterna för inrättande av ett nordiskt sameinstitut, förslagsvis i Tromsö.

Utskottet konstaterade, att sameforskning hittills saknat samordning och gemensam planering inom Norden. Forskningen rörande samernas etnografi och näringar borde kunna koordineras bättre. Vidare borde större aktivitet visas i fråga om upplysning bland samerna i ekonomiska, administrativa och sociala ämnen. Utskottet fann behov av ett institut för samisk forskning angeläget men ansåg att inrättandet måste föregås av en närmare utredning om dess arbetsformer både beträffande den vetenskapliga forskningen och informationsverksamheten. Då divergerande åsikter framkommit i remissmaterialet beträffande placeringen av ett nordiskt sameinstitut — jämte Tromsö hade även Umeå nämnts i sammanhanget — borde enligt utskottet institutets placering bli föremål för särskild prövning vid utredandet av möjligheterna för inrättandet av ett sameinstitut.

På förslag av utskottet beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 33) till regeringarna i Finland, Norge och Sverige att dels vidtaga åtgärder för inrättande av ett nordiskt sameinstitut, dels att utreda frågan om institutets verksamhet och placering.

Fråga om inrättande av ytterligare institut behandlades i ett medlemsförslag om *nordiskt vulkanologiskt institut i Island*. I förslaget hemställes, att rådet ville rekommendera regeringarna att vidtaga åtgärder för upprättande av ett nordiskt vulkanologiskt institut i Island. Utskottet framhöll särskilt vad som i medlemsförslaget och i remissyttrandena anförts om Islands såväl i nordiskt som i internationellt hänseende utomordentliga förutsättningar som geovetenskapligt forskningsfält. En effektiv vulkanologisk forskning med utnyttjande av den unika vulkanologiska aktiviteten i Island och landets föga omvandlade berggrund är av intresse för flertalet geologiska vetenskapsgrenar i de nordiska länderna, anförde utskottet. En samlad insats av de nordiska ekonomiska resurserna och forskarkapaciteterna på området för att i Island åstadkomma en effektiv vulkanologisk forskning, koncentrerad till ett nordiskt institut, framstod för utskottet såsom angeläget. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 30) till regeringarna i enlighet med förslagsställarnas önskemål.

Av meddelanden i anledning av rekommendation nr 11/1960 och rekommendation nr 17/1964 angående forskning i arktisk medicin framgick att den i rekommendationen avsedda samarbetskommissionen i januari 1967 framlagt ett förslag om bl. a. inrättandet av ett fast nordiskt sekretariat i arktisk medicin, vilket skulle förläggas till Uleåborgs universitet. Vidare framgick av meddelandena att Danmarks, Finlands, Norges och Sveriges

regeringar förklarat sig beredda att stå för sin andel av sekretariatets finansiering. Utskottet ansåg inrättandet av ett permanent nordiskt sekretariat i Uleåborg för det ifrågavarande forskningsarbetet ha stor betydelse, emedan ett centrum för verksamheten härigenom skapas. Utskottet förutsatte, att utfästa medel snarast ställdes till förfogande, och frågan om samarbetets organisation löstes så att forskningsverksamheten kunde inledas utan ytterligare dröjsmål.

Av meddelandet i anledning av rekommendation nr 12/1963 angående samarbete beträffande vetenskaplig dokumentation framgick att man i samtliga länder söker klarlägga behovet av en utbyggnad av dokumentationsverksamheten på det nationella planet. Av det svar som lämnats herr Björkman i anledning av en av honom ställd fråga i saken till regeringarna i samtliga nordiska länder framgick att avsikten är att genom att i de enskilda länderna inrätta koordinerande organ för dokumentationsverksamheten skapa ett underlag för utbyggandet av ett nordiskt dokumentations-samarbete motsvarande de nordiska ländernas behov.

Vad rekommendation nr 29/1965 angående högre fiskeriutbildning angår förutsatte utskottet att de överväganden som planeras på nordiskt plan angående samarbetsmöjligheterna på detta område utan dröjsmål inleds så snart klarhet nåtts i Norge om det nationella utbyggnadsbehovet av den högre fiskeriundervisningen. Frågan är nämligen under behandling i Norge på grundval av en utredning om en högre fiskeriutbildning.

Slutligen bör under ovanstående rubrik föras rekommendation nr 9/1966 angående freds- och konfliktforskning. Utskottet konstaterade här i anledning av meddelandena att åtgärder i överensstämmelse med rekommendationen vidtagits då en nordisk samarbetskommitté för internationell politik innefattande freds- och konfliktforskning tillsatts med representanter från samtliga nordiska länder. På förslag av utskottet beslöt rådet anse spørsmålet för sin del slutbehandlat.

2. Skol- och undervisningsfrågor

Vid rådets session förelåg ett medlemsförslag om *samarbete i fråga om effektiviserad ekonomisk undervisning*. I förslaget hemställdes att rådet måtte rekommendera regeringarna 1. att gemensamt utreda förutsättningarna för samarbete om en effektivisering av undervisningen angående det ekonomiska livets struktur och funktion på samtliga skolstadier och 2. att gemensamt utreda förutsättningarna för en ökning av undervisningen om marknadsföring och den ekonomiska processens praktiska helhetsfunktioner inom den egentliga merkantila utbildningen.

Med avseende på den i medlemsförslaget behandlade centrala frågan, huruvida skolans undervisning motsvarade de aktuella behoven, fann utskottet starkt delade meningar råda. De för undervisningen ansvariga myndigheterna samt lärarorganisationerna var i stort sett tillfreds med den nuva-

rande undervisningssituationen, medan näringsliv och detta närstående kretsar var av motsatt uppfattning. Strävandena att effektivisera den ekonomiska undervisningen hade hunnit längst i Sverige och Norge, medan man från Danmarks sida ansåg att behovet redan var tillgodosett. I Finland medgav vederbörande myndigheter att tillräcklig uppmärksamhet hittills ej ägnats de ekonomiska frågorna i skolundervisningen. Även i utskottet rådde delade meningar. Utskottets majoritet understödde varmt de allmänna tankegångar om nödvändigheten av ökade insikter om ekonomiska frågor, som framförts i medlemsförslaget, och förenade sig om den av förslagsställarna och flertalet remissinstanser framförda uppfattningen att den ekonomiska undervisningen utgjorde ett för nordiskt samarbete väl ägnat område. Härvid framhölls av utskottet värdet av ekonomiska kunskaper såväl ur samhällsutvecklingens synvinkel som ej minst med tanke på de nordiska ländernas nära handelsförbindelser och den gemensamma nordiska arbetsmarknaden. I fråga om den egentliga merkantila utbildningen, punkt 2. i förslaget, hade utskottet på grundval av remissmaterialet funnit, att de i medlemsförslaget framförda önskemålen syntes vara tillgodosedda inom den nuvarande undervisningen, varför ytterligare åtgärder härvidlag icke ansågs påkallade.

Utskottet föreslog att rådet måtte rekommendera regeringarna att överväga möjligheterna för ett samarbete om en effektivisering av undervisningen angående det ekonomiska livets struktur och funktioner på olika skolstadier. Mot detta utskottets förslag reserverade sig 6 av utskottets 13 medlemmar; bl. a. fröken Ranmark och herr Thapper. De ansåg, att man borde avvakta resultat av det arbete som pågår inom Nordiska kulturkommissionen med anledning av en rådsrekommendation angående enhetlig nordisk skolordning (rek. nr 26/1967). I reservationen hemställdes därför att rådet ej skulle företaga sig något i anledning av medlemsförslaget. Meningsmotsättningarna gällde delvis principfrågan om rådet, sedan det antagit nämnda rekommendation, som behandlar skolstoffets innehåll, skulle komma tillbaka till enskilda punkter inom den allmänna rekommendationens område d. v. s. skolstoffet i ämnet ekonomi. Efter debatt beslöt rådet att icke företaga sig något i anledning av förslaget. Trettio medlemmar röstade för utskottets rekommendationsförslag och 33 medlemmar röstade emot. Samtliga svenska medlemmar röstade mot rekommendationen med undantag för herrar Björkman, Cassel, Holmberg, Ohlin och fru Segerstedt Wiberg.

Utskottet hade även att behandla ett tilläggsförslag om *fortsatt nordiskt samarbete rörande modernisering av matematikundervisningen*. I tilläggsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att genomföra de av Nordiska kommittén för modernisering av matematikundervisning föreslagna reformen av matematikundervisningen i de nordiska ländernas skolor.

Utskottet förenade sig om den av förslagsställarna uttryckta uppfattningen att det av Nordiska kommittén för modernisering av matematikundervis-

ningen utförda utredningsarbetet, som främst avsett skolans högstadium, borde följas upp av en liknande utredning avseende skolans lågstadium. I anledning därav förutsatte utskottet, att erforderliga anslag av statsmedel skulle beviljas för det fortsatta samarbetet för reformering av matematikundervisning på skolans lägre stadier. Utskottet påpekade, att det ur nordisk synpunkt är av stor betydelse att genom detta arbete på matematikundervisningens område skapas förutsättningar för att åstadkomma en höggradig enhetlighet i undervisningen, något som är överensstämmande med de principer som varit vägledande för det nordiska samarbetet på skolans område, varvid hänvisades till rådsrekommendationen nr 26/1967 angående enhetlig nordisk skolordning.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 36) till regeringarna. 1. att genomföra de av Nordiska kommittén för modernisering av matematikundervisningen föreslagna reformerna av matematikundervisningen i de nordiska ländernas skolor och 2. att anvisa erforderliga anslag för fortsatt samarbete för reformering av matematikundervisningen på skolans lägre stadier.

Vid sessionen förelåg ett medlemsförslag om samarbete angående *yrkeslärarutbildning*, väckt av bl. a. fröken Ranmark och herr Thapper. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att med det snaraste genomföra de i Nordiska kommitténs för yrkeslärarutbildning slutrapport föreslagna åtgärderna i syfte att förverkliga ett nordiskt samarbete om utbildning av yrkeslärare.

Utskottet konstaterade att det ökade utbytet av yrkesutbildad arbetskraft mellan de nordiska länderna under senaste tiden aktualiserat frågan om en gemensam nordisk arbetsmarknadspolitik. En sådan förutsatte enligt utskottet dock att olikheterna i undervisningens uppläggning och inriktning mellan de nordiska länderna eliminerades i möjligaste mån. Frågan om en samordnad yrkesutbildning måste därför enligt utskottet anses vara av väsentlig betydelse. Nordiska kommittén för yrkeslärarutbildning, vars utredning legat till grund för medlemsförslaget, hade pekat på olika samarbetsuppgifter på yrkesutbildningens område och ansett att ett samordnande organ borde finnas för att koordinera alla samarbetsformer inom yrkesutbildningen. Utskottet anslöt sig till kommitténs förslag och anförde, att det föreslagna organet icke torde komma att belasta de nordiska länderna med några större belopp, eftersom det konstruerades med ett blygsamt kansli.

På förslag av utskottet beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 6) till regeringarna att inrätta ett permanent samarbetsorgan för att samordna den nordiska yrkeslärarutbildningen enligt de riktlinjer, som framlagts i Nordiska kommitténs för yrkeslärarutbildning slutrapport.

Islands särställning hade observerats i ett av bl. a. fröken Ranmark väckt medlemsförslag om *specialiserad fackutbildning för ungdomar från Island* i de övriga nordiska länderna vid yrkesutbildningsanstalter på områden, där

Island inte självt kan anordna motsvarande utbildning. Utskottet konstaterade att de hörda remissinstanserna förklarat sig över lag positivt inställda till att inom ramen för sina möjligheter och befogenheter söka jämna vägen för de islänningar, som önskar bedriva yrkesstudier i övriga nordiska länder. För att möjliggöra för isländska ungdomar att i nämnvärt större utsträckning än hittills söka sig till yrkesutbildningsanstalter i övriga nordiska länder, fann utskottet det erforderligt med ytterligare åtgärder av ekonomisk art.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 5) till regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att ställa till förfogande särskilda studiemedel samt vidtaga övriga erforderliga åtgärder för att möjliggöra för isländska ungdomar att erhålla specialiserad utbildning vid dessa länders yrkesutbildningsanstalter.

Av meddelande om rekommendation nr 9/1962 angående gemensam arbetsmarknad för lärare framgick, att Nordiska kulturkommissionen ansett ytterligare utredning inom kommissionen överflödigt och att kommissionen beslutat till regeringarna avge en resolution om att varje land inför bestämmelser om att vid besättande av tjänst i offentlig skola lärarutbildning från annat nordiskt land inom ifrågavarande undervisningsområde skall räknas som kvalificerande. Utskottet, som nödgades konstatera att efter sex års beredning rekommendationen ännu icke lett till konkreta åtgärder, fann det angeläget, att för lärare i likhet med vad som skett för läkare och tandläkare med det snaraste åstadkommes en gemensam nordisk arbetsmarknad. Betydelsen härav hade understrukits av fröken Ranmark i en fråga till samtliga regeringar.

Utskottet hade även att behandla meddelande om rekommendation nr 27/1967 angående *undervisning för finskspråkiga i Sverige*. Härav framgick att det i rekommendationen avsedda samarbetsorganet tillsatts med uppgift att underlätta den i Sverige bosatta finskspråkiga befolkningens utbildningsproblem. Organet finsk-svenska utbildningsrådet var för närvarande sysselsatt med att utreda den finskspråkiga befolkningens i Sverige geografiska och åldersmässiga fördelning samt olika åtgärder på utbildningsområdet av betydelse för denna befolkning. Utskottet fann med tillfredsställelse att rekommendationens syfte genom snabba åtgärder från regeringarnas sida uppnåtts. På förslag av utskottet beslöt rådet anse spørsmålet för sin del slutbehandlat.

Beträffande rekommendation nr 20/1964 angående anslag till studieutbytesresor mellan nordiska skolor fann utskottet att anslagen för studieutbytesresor i viss mån ökat sedan föregående år och att ekonomiska möjligheter för en viss ökning av det i rekommendationen avsedda elevutbytet mellan skolorna i de nordiska länderna därigenom uppnåtts. De för ändamålet anvisade statsmedlen i de olika länderna utgår dock med olika stora belopp. Enligt utskottet vore det angeläget att alla nordiska länder kom på samma

nivå i detta avseende, och det förutsatte därför att ifrågavarande medel årligen successivt höjes.

Av regeringens meddelande och det svar som lämnats med anledning av en fråga av herr Lars Larsson till Finlands regering beträffande rekommendation nr 1/1966 angående nordisk tentamensgiltighet framgick, att Nordiska kulturkommissionen erhållit i uppdrag att vidtaga förberedande åtgärder för att realisera de i rekommendationen framlagda förslagen samt att studerande från Finland enligt en lagändring som trätt i kraft i januari 1968, efter närmare fastställda regler kan få disponera i hemlandet beviljat högskolestipendium även för studier i annat nordiskt land. Utskottet önskade avvakta resultatet av det fortsatta utredningsarbetet i anledning av rekommendationen.

Av meddelandet om rekommendationen nr 9/1961 angående nordisk folkakademi framgick att den första kursen vid den Nordiska folkakademien skulle starta i februari 1968, då även arbetet på akademins nya byggnader torde vara avslutat. Utskottet konstaterade att syftet med rekommendationen förverkligats, sedan akademien påbörjat sin verksamhet. På förslag av utskottet beslöt rådet anse spørsmålet för sin del slutbehandlat.

3. Radio-, televisions- och filmfrågor

I likhet med tidigare år har utskottet haft att behandla vissa TV-frågor. Sälunda förelåg vid sessionen ett medlemsförslag om *införande av färgtelevision*, väckt av bl. a. herr Björkman. I medlemsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att samverka om införande av färg-TV i första hand genom att införa samma system för färg-TV. Redan i sitt betänkande till rekommendation nr 12/1967 angående utvidgat TV-samarbete hade kulturutskottet framhållit färgtelevisionens införande och utbyggande som ett synnerligen viktigt led i det framtida televisionssamarbetet. Med hänsyn härtill fann utskottet icke skäl föreligga för att ånyo förorda en rekommendation om färgtelevisionen. Utskottet framhöll dock i detta sitt betänkande starkt vikten av ett intimt samarbete beträffande färgtelevisionen. Ett nära samgående på detta område ansågs ha stora fördelar icke minst i ekonomiskt hänseende. Utskottet påpekade även att tidpunkten för införande av färgtelevisionen bör ges offentlighet i god tid före ett förverkligande för att ge industrin på området tillfälle till uppbyggnad av en beredskap som kan möta konsumenternas efterfrågan på apparater. I medlemsförslaget hade understrukits vikten av att alla nordiska länder inför samma system för färgtelevision. Sedan det meddelats, att även Finland anslutit sig till det av övriga nordiska länder accepterade PAL-systemet, fanns enligt utskottet icke anledning att göra någon rekommendation till regeringarna på denna punkt. På förslag av utskottet beslöt rådet att icke förtaga sig något i anledning av förslaget.

I samband med detta medlemsförslag behandlade utskottet meddelanden

om rekommendation nr 12/1967 angående utvidgat TV-samarbete. Av meddelandena framgick att de nordiska radioföretagen utvecklat ett nära samarbete beträffande administrativa, tekniska och programmässiga spörsmål. Beträffande rekommendationens punkt om åtgärder för att åstadkomma en ökad sebarhet för televisionsprogram mellan de nordiska länderna hänvisades i meddelandet till de med denna fråga förbundna upphovsrättsliga problemen samt behovet av undersökningar på det internationella planet. I denna del förutsatte utskottet att man vid utvecklandet av det fortsatta samarbetet skulle ägna dessa frågor särskild uppmärksamhet. Regeringsrepresentanterna lämnade kulturutskottet vid sessionen en redogörelse för den plan om upprättande av ett nordiskt kontaktorgan för radio och TV-frågor som vederbörande ministrar vid ett möte tidigare i februari 1968 beslutat inträtta.

Utskottet hade även till behandling ett tilläggsförslag om ett *gemensamt TV-program och nordisk TV-programproduktion* väckt av herr Ohlin och fru Segerstedt Wiberg med hemställan till regeringarna 1. att föranstalta om en utredning rörande möjligheterna att vid sidan av de olika ländernas nationella TV-program anordna ett gemensamt nordiskt TV-program samt 2. att bilda ett nordiskt företag konkurrerande med de nationella radioföretagen för produktion av TV-program ägnat för utsändning i två eller flera nordiska länder. Utskottet hade anmält att frågan var föremål för fortsatt beredning i utskottet.

Frågan om gemensam utbildning för teater, film, radio och television hade tagits upp i rekommendation nr 21/1963. I anledning av en fråga som ställts till samtliga regeringar svarade statsrådet Palme, att Nordiska kulturkommissionen förelagts uppgiften att undersöka nuläget på den ifrågavarande utbildningens område i de nordiska länderna.

4. Nordiska kulturfonden

Vid sessionen förelåg ett tilläggsförslag om Nordiska kulturfonden, vari hemställdes att Nordiska rådet ville rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att i anledning av den danska devalveringen förhöja Nordiska kulturfondens belopp till 3 250 000 danska kronor. Utskottet delade förslagsställarnas uppfattning om att, då fondkapitalets faktiska värde som en följd av devalveringen av den danska kronan reducerats, det var angeläget att fondkapitalet snarast bringades upp till samma realvärde som det hade före devalveringen. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 28) till regeringarna att i anledning av den danska devalveringen förhöja Nordiska kulturfondens belopp till 3 250 000 d. kr.

5. Kulturupplysning i utlandet

Till sessionen hade väckts ett tilläggsförslag om *nordiskt deltagande vid världsutställningen i Osaka 1970* av bl. a. herr Cassel. I förslaget hem-

ställdes, att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att säkerställa ett samnordiskt deltagande i världsutställningen i Osaka 1970.

Från dansk, norsk och svensk sida hade man vid möte i januari 1968 enats om att gå samman om ett gemensamt uppträdande vid världsutställningen i Osaka år 1970. Utskottet hade inhämtat att frågan om Islands deltagande i världsutställningen torde komma att utveckla sig i positiv riktning, medan däremot frågan om Finlands deltagande tills vidare stod helt öppen. Ur nordisk synpunkt var det enligt utskottet högst angeläget att de nordiska länderna vid världsutställningen går samman om ett gemensamt uppträdande. Utskottet erinrade härvid om de positiva erfarenheterna av den gemensamma nordiska paviljongen i Montreal 1967, varvid särskilt framhölls betydelsen av att de nordiska länderna på detta sätt manifesterade sin samhörighet. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 37) till regeringarna att säkerställa ett samnordiskt deltagande i världsutställningen i Osaka år 1970.

Av meddelande om rekommendation nr 5/1964 angående samarbete mellan institutioner för kulturell upplysning i utlandet framgick, att vederbörande myndigheter hade uppmärksamheten inriktad på att på grundval av rådande förutsättningar utveckla informationen om Norden i utomnordiska länder. Utskottet uttryckte förhoppningen att det ifrågavarande nordiska informationssamarbetet i framtiden måtte ytterligare förstärkas. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen såsom för sin del slutbehandlad.

6. Nordisk artikeltjänst

Bland andra herr Gillström hade väckt ett medlemsförslag till rådets fjortonde session, vari hemställdes att medel skulle anvisas för att försöksvis inrätta ett nordiskt centrum för artikeltjänst till nordisk press, förslagsvis förlagt till journalisthögskolan i Århus.

Utskottet hade tagit del av en undersökning företagen vid Danmarks journalisthögskola i Århus om det nordiska stoffet i ett antal tidningar i Danmark, Norge och Sverige (se NU 1967: 6). Enligt undersökningens konklusioner kunde omfattningen av nordiskt artikelstoff i de undersökta tidningarna frånsett vissa undantag, där särskilda omständigheter övat inflytande, betecknas som blygsam och urvalet av sådant stoff som tillfälligt. Vad frågan om möjligheterna att öka det nordiska stoffet i tidningspressen angår, fann utskottet, att inrättandet av en sådan nordisk artikelcentral som avsågs i medlemsförslaget knappast komme att medföra någon avsevärd förbättring av situationen och ej heller annars vore någon särskilt lyckad lösning. En viss utveckling i gynnsam riktning kunde på senaste tid observeras i form av åtgärder, t. ex. regelbundet återkommande nordiska spalter i ett antal tidningar i Norden. Här har ambassadernas insatser varit värdefulla. Bety-

delsen av att systemet med pressattachéer med det snaraste utbyggs, borde uppmärksammas. Utskottet påpekade att de officiella nordiska samarbetsorganen, varvid särskilt Nordiska rådet nämndes, hittills icke varit tillräckligt aktivt verksamma i syfte att förse tidningspressen med nordiskt material. Utskottet fäste slutligen uppmärksamheten på det samarbete som de nordiska ländernas nyhetsbyråer sedan länge upprätthållit och som under de senaste åren avsevärt effektiviserats.

Rådet biföll utskottets förslag om att rådet måtte anmoda rådets presidium att uppmärksamma nyhetsbyråerna i de nordiska länderna på angelägenheten av att utnyttja alla förefintliga möjligheter till att vid sidan av den ordinarie nyhetsförmedlingen i ökad omfattning förmedla även icke nyhetsbetonat nordiskt artikel- och bakgrundsmaterial till tidningspressen i de nordiska länderna.

7. Nordiska rådets musikpris

Till sessionen hade väckts ett medlemsförslag av bl. a. herr Kellgren om *tätare utdelning av rådets musikpris*. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att verka för att Nordiska rådets musikpris fr. o. m. 1968 kan utdelas vartannat år.

I enlighet med de för musikpriset fastställda stadgandena skulle priset utdelas vart tredje år eller med kortare tidsintervaller, såframt vid en revision efter utgången av den första treårsperioden enighet härom uppnås mellan de nordiska ländernas regeringar. Utskottet anslöt sig till remissorganens uttalanden, vilka samtliga tillstyrkte en utdelning av musikpriset vartannat år. Musikprisets belopp om 50 000 d. kr. hade som en följd av devalveringen av den danska kronan reducerats och borde snarast bringas upp till samma realvärde som det hade före devalveringen.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 34) till regeringarna att verka för att Nordiska rådets musikpris från och med år 1968 kan utdelas vartannat år.

8. Övriga saker

Utskottet uttryckte i samband med behandlingen av berättelsen om Nordens hus i Reykjavik tillfredsställelse över att verksamheten vid Nordens hus i Reykjavik inom en snar framtid kan inledas. Utskottet ansåg denna verksamhet kunna tillmätas den största betydelsen med avseende å stärkande av de kulturella förbindelserna mellan Island och övriga nordiska länder.

Av meddelandena om rekommendation nr 3/1964 angående biblioteksersättning till författare framgick att olikheterna i de nordiska ländernas lagbestämmelser om biblioteksavgift lägger hinder i vägen för ett enhetligt system på området. Därför hade man i stället gått in för ett system, enligt vilket varje land på ömsesidighetsbas årligen utdelar fyra stipendier å 5 000

sv. kr. till nordiska författare för uppehåll i vederbörande land. Utskottet fann regeringarnas lösning av frågan vara ett försök att i görligaste mån förverkliga ändamålet med rekommendationen. På förslag av utskottet beslöt rådet anse spörsmålet för sin del slutbehandlat.

C. Saker förberedda av socialpolitiska utskottet

1. Arbetsmarknadsfrågor

Ett flertal arbetsmarknadsfrågor har i likhet med tidigare år behandlats av utskottet.

Ett medlemsförslag om *utbyte av förvaltningstjänstemän* hade väckts av bl. a. herr Jan-Ivan Nilsson. I förslaget hemställdes, att rådet ville rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att vidtaga åtgärder i syfte att bereda möjlighet för tjänstemän inom den lokala förvaltningen att tjänstgöra i annat nordiskt land än sitt eget. En av rådet år 1954 antagen rekommendation nr 21/1954 om utbyte av förvaltningstjänstemän hade avsett endast tjänstemän inom den centrala förvaltningen. Utskottet fann i likhet med förslagsställarna att utbyte av förvaltningstjänstemän borde utvidgas att avse tjänstemän även inom den lokala och regionala förvaltningen sysselsatta med praktiska uppgifter av nordisk art inom sådana grenar av förvaltningen, där utbytet kan vara till gagn för vederbörande i hans tjänsteutövning. Utskottet underströk att syftet med medlemsförslaget icke är ett utbyte i den meningen att två tjänstemän, en i varje nordiskt land, byter anställning med varandra under viss tid. Medlemsförslaget avsåg i första hand tjänstgöring i annat nordiskt land. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 8) till regeringarna att vidtaga åtgärder i syfte att bereda möjlighet för tjänstemän även inom regional och lokal förvaltning att tjänstgöra i annat nordiskt land än det egna.

Bland annat fru Ekendahl hade väckt ett tilläggsförslag om *nordisk yrkesklassificering*. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att undersöka möjligheterna för en översyn av den nordiska yrkesklassificeringen, så att könsbestämda klassificeringar avlägsnas. Utskottet konstaterade liksom förslagsställarna och flertalet remissinstanser att det var av vikt att feminina/maskulina yrkesbenämningar i så stor utsträckning som möjligt ersätts av icke könsbundna benämningar. I de två hittills tryckta utgåvorna av nordisk yrkesklassificering hade ett icke obetydligt antal yrkesbenämningar ändrats i här avsedd riktning, något som utskottet såg med tillfredsställelse. På grund av vanebildning och sedvänjor uppfattas nu vissa yrken som rent kvinnliga, andra som rent manliga och fixeras på detta sätt vid visst kön. Enligt utskottets mening borde man genom tillskapande av så långt möjligt neutrala yrkesbenämningar kunna häva denna könsbundenhet. Utskottet fann det lämpligt att en översyn av

den nordiska yrkesklassificeringen kom till stånd med syfte att eliminera könsbestämda klassificeringar. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 7) till regeringarna att undersöka möjligheterna för en översyn av den nordiska yrkesklassificeringen så att könsbestämda klassificeringar avlägsnas.

Rekommendation nr 14/1966 avser samarbete på lokaliseringspolitikens område. Av meddelandet i saken framgick att ett permanent samarbete kommit till stånd mellan Värmlands län och angränsande norska fylken beträffande vissa planläggnings- och lokaliseringsfrågor. Vidare hade ett ad-hoc utskott tillsatts för att utarbeta en översikt över konkreta ekonomiska samarbetsmöjligheter på Nordkalotten samt en särskild arbetsgrupp tillsatts beträffande vissa forskningsfrågor på området. Utskottet konstaterade att arbetet med denna enligt utskottets mening viktiga sak kommit i gång på ett tillfredsställande sätt. Utskottet fann det av intresse att fortsättningsvis följa arbetet.

På grundval av berättelse från nordiska arbetsmarknadsutskottet har utskottet diskuterat vissa frågor med anknytning till arbetsmarknadsutskottets verksamhet. I samband härmed har utskottet behandlat rekommendation nr 13/1964 angående *harmonisering av arbetslöshetsförsäkringslagstiftningen*. I anslutning till meddelande om rekommendationen ställdes till samtliga regeringar vid sessionen frågan huruvida förutsättningar förelåg för en aktiv insats för att harmonisera de nordiska ländernas arbetslöshetsförsäkringslagstiftning. Av meddelandet och svaret framgick att en i anledning av rekommendationen tillsatt arbetsgrupp hade funnit skäl föreligga för harmonisering av arbetslöshetsförsäkring i viss utsträckning och därför föreslagit att en utvidgad kommitté borde tillsättas för en mera detaljerad undersökning av harmoniseringsmöjligheterna. Detta förslag hade dock avslagits av arbetsmarknadsutskottet, som beslutat att arbetsgruppen skulle bestå för att hålla kontakt med det pågående utredningsarbetet i samtliga nordiska länder på ifrågavarande område och för att följa upp förefintliga möjligheter till harmonisering av arbetslöshetsförsäkringen. Arbetsmarknadsutskottet hade klart understrukit att strävandena efter att nå fram till största möjliga likhet på ifrågavarande område borde beaktas i det nationella utredningsarbetet. Denna ståndpunkt skulle enligt regeringarnas mening peka på en aktiv inställning till harmoniseringsarbetet. I regeringarnas svar påpekades att ett visst samarbete redan existerar inom arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet konstaterade att föreliggande möjligheter för en harmonisering av de nordiska ländernas arbetslöshetsförsäkring borde uppmärksammas och följas upp av den särskilt tillsatta arbetsgruppen. Utskottet fann därför, att det för närvarande icke fanns anledning företa ytterligare åtgärder från rådets sida i anledning av rekommendationen. På förslag av utskottet ansåg rådet rekommendationen för sin del slutbehandlad.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 11/1958 angående enhetliga regler om *legitimation för psykologer m. m.*, vilken rekommendation även avser gemensam arbetsmarknad för psykologer, framgick att den i rekommendationen begärda utredningen rörande samordning av vissa regler i fråga om psykologer m. m. utförts. Då ett tilläggsförslag A 149 T/s hade väckts med hemställan till rådet att rekommendera regeringarna att träffa överenskommelse om gemensam arbetsmarknad för psykologer på grundval av ett framlagt förslag till sådan överenskommelse, fann utskottet i detta läge rekommendationen av 1958 såsom slutbehandlad för rådets del. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen såsom för sin del slutbehandlad.

2. Hälso- och sjukvårdsfrågor

Stor uppmärksamhet har utskottet under ett par år ägnat frågan om *sjukvårdssamarbete i Tornedalen*. I ett till fjortonde sessionen väckt medlemsförslag hade bl. a. herr Lassinantti hemställt, att rådet måtte rekommendera regeringarna i Finland och Sverige att utreda förutsättningarna för ett ökat samarbete inom den slutna sjukvården i Tornedalen. I anslutning till de konklusioner, som i ämnet tillkallade sakkunniga kommit fram till, hade till rådets femtonde session ett ändringsförslag väckts med hemställan att rådet ville rekommendera regeringarna i Finland och Sverige att utreda förutsättningarna för ett ökat samarbete inom den slutna sjukvården i Tornedalen i syfte att bereda befolkningen inom området möjlighet att erhålla sjukhusvård såväl på den finska som på den svenska sidan av gränsen. Utskottet fann det angeläget, att en samverkan beträffande den slutna sjukvården över riksgränsen kom till stånd inom Tornedalsområdet, även om utskottet delade de synpunkter som vissa remissinstanser framfört angående föreliggande svårigheter med hänsyn till olikheter beträffande huvudmannaskap, finansiering och administration av sjukvård i de två länderna. Vissa remissorgan hade anfört, att en samordning av den slutna sjukvården i regionen skulle strida mot de planer som sjukvårdshuvudmännen på båda sidor om gränsen uppgjort var och en på sin del av regionen. Utskottet fann emellertid ett uppslag av den svenska medicinalstyrelsen om att den planerade utbyggnaden för den slutna sjukvården inom Norrbottens landstingsområde i vissa avseenden ytterligare borde diskuteras värt beaktande. Invånarna i gränsområden blir på grund av gränsens repellerande karaktär missgynnade i många avseenden i förhållande till sina landsmän, varför utskottet fann det vara av vikt att genom till buds stående medel vidtaga åtgärder för att förbättra gränsbefolkningens levnadsvillkor. Enligt utskottet borde gränsbefolkningen ges möjlighet att erhålla sjukhusvård på den sida av gränsen där den själv helst önskade. En undersökning av förutsättningar-

na för ett ökat samarbete inom den slutna sjukvården i Tornedalen borde enligt utskottets mening så snart som möjligt komma till stånd. Utskottet ansåg att en tänkbar lösning kunde vara att genom överenskommelse mellan de för sjukvården ansvariga — för Finland respektive kommunförbund under medverkan av regeringen och för Sverige Norrbottens läns landsting — möjlighet skapades för patienterna inom Tornedalsområdet att valfritt erhålla sjukhusvård såväl på den finska som på den svenska sidan av gränsen. En undersökning av hur en sådan ordning skulle kunna genomföras torde enligt utskottets förmenande fordra medverkan av de båda berörda ländernas regeringar.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 16) till regeringarna i Finland och Sverige att i samråd med de för sjukvården ansvariga undersöka förutsättningarna för en överenskommelse avseende den slutna sjukvården i Tornedalen, innebärande att befolkningen inom området får valfri möjlighet till sjukhusvård på båda sidor av gränsen.

Ytterligare en sak, som kan betecknas som en hälso- och sjukvårdsfråga, hade rests i form av ett medlemsförslag om *skapande av en nordisk semesterstad i u-land*. Förslaget hade väckts av bl. a. herr Gunnar Edström med hemställan att rådet måtte rekommendera regeringarna att undersöka möjligheterna att skapa en nordisk semesterstad i något u-land med lämpligt klimat. Utskottet hade tillkallat sakkunniga för bedömning av förslaget med hänsyn till dels dess värde för det nordiska näringslivet ur semesterspridningssynpunkt, dels dess betydelse ur medicinsk synpunkt för skapande av möjlighet till rekreation för sjuka och konvalescenter, dels dess värde för mottagarlandets befolkning och näringsliv, dels ock dess betydelse ur turistsynpunkt. Utskottet ifrågasatte i nuvarande läge förslagets värde ur medicinsk synpunkt. Även till förslagets värde ur turistsynpunkt ställde sig utskottet tveksamt på grund av att det redan nu finns rika möjligheter för invånarna i de nordiska länderna att utan alltför stora kostnader erhålla rekreation utomlands genom sällskapsresor, hälsoresor och på liknande sätt. Vad projektets betydelse som utvecklingshjälp för mottagarlandets befolkning och näringsliv angår syntes det utskottet tveksamt huruvida förutsättning för beviljande av utvecklingshjälp förelåg i detta fall. Utskottet ansåg sig därför ej kunna förorda förslaget som ett led i utvecklingshjälp. Slutligen fann utskottet att förslagets genomförande knappast kunde bidra till att öka semesterspridningen annat än inom vissa industrier. Av utredningsmaterialet framgick att någon väsentligt ökad semesterspridning för närvarande icke torde kunna åstadkommas.

Utskottet fann således tillräckliga skäl för närvarande icke föreligga för realiserande av förslaget men framhöll att frågan om en nordisk semesteranläggning kunde komma i nytt läge längre fram. Ytterligare erfarenheter kunde exempelvis vinnas av nu befintliga och planerade arrangemang för

hälsoservice. På förslag av utskottet beslöt rådet att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

På grundval av berättelse om *Nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg* hade utskottet diskuterat skolans fortsatta verksamhet och särskilt skolans ekonomi. Utskottet hade med hänvisning till utbyggd kursverksamhet och beslutad nybyggnation velat fästa uppmärksamheten på att nödvändiga medel ställs till förfogande för skolans fortsatta verksamhet.

3. Föreningensfrågorna

En av de mera omfattande arbetsuppgifterna inom utskottets arbetsområde är för närvarande frågan om *samarbete rörande föreningensfrågorna*.

Bl. a. herr Cassel hade väckt ett medlemsförslag med hemställan till regeringarna att gemensamt undersöka förutsättningarna för att få till stånd en enhetlig bedömning av vilka samhällsåtgärder som bör vidtagas till skydd för människornas hälsa och den naturmiljö som omger dem gentemot de föreningar och störningar vartill den moderna tekniken ger upphov. I medlemsförslaget framhölls, att samarbetsbehovet är uppenbart på vissa punkter, ett förhållande som hade manifesterats vid en av rådet anordnad konferens om miljövårdsfrågor under våren 1967. Härvid nämndes särskilt intressen som knyter sig till gemensamma vatten, t. ex. Torneälv och Öresund, ävensom de skador som vållas av oljeutsläpp på öppna haven, liksom ett framtida samarbete rörande Östersjöns vattenfrågor. Enligt förslagsställarna förelåg i första hand behov av att få till stånd en samlad översikt över alla de regler som på olika sätt lägger ekonomiska bördor på produktionslivets olika grenar, i syfte att motverka de för miljön skadliga verkningar, som bruket av vissa medel eller metoder i produktionen för med sig. Förslagsställarna framhöll att, inte minst med hänsyn till önskvärdheten av att konkurrensvillkoren skulle vara så lika som möjligt, det var angeläget att bestämmelserna göres likartade.

Utskottet hade icke möjlighet att avsluta sakbehandlingen av ifrågasvarande spörsmål före rådets sextonde session men tog initiativ till en allmän debatt i saken vid rådets Oslosession. Under denna debatt underströk talare från olika länder angelägenheten av att frågan, med hänsyn till dess stora aktualitet, tagits upp på nordiskt plan. Enligt statsrådet Holmqvist, som höll ett utförligt inlägg i debatten, var föreningensfrågorna ett av de viktigaste ämnen som tagits upp på rådets saklista. På grundval av de olika synpunkter som framförts i debatten i det samlade rådet och med ledning av de remissyttranden, som ingivits i ärendet, kommer utskottet senare att ta slutlig ställning till frågan.

4. Näringsforskning

Frågan om nordiskt samarbete på näringsforskningens område har under många år varit aktuell i rådet i anledning av olika rekommendationer. Ar-
3 — *Bihang till riksdagens protokoll 1968. 1 saml. Nr 78*

betet med rekommendationerna hade tidigare fördröjts på grund av nationella utredningar i Sverige, vilka dock numera avslutat sitt utredningsarbete. Av meddelandet i anledning av rekommendation nr 18/1965 angående samarbete på näringsforskningens område, vilket lämnades av Sveriges regering å samtliga regeringars vägnar, framgick att ett nordiskt samarbete inom näringsforskningens område — utöver det samarbete som äger rum inom Nordiska hushållshögskolans ram — i varje fall tills vidare borde utvecklas i direkt samverkan mellan berörda organ och institutioner. Utskottet hade för avsikt att vid senare tidpunkt närmare diskutera frågan med sakkunniga för att göra sig underrättat huruvida arbetet med rekommendationen från regeringarnas sida i och med detta ansågs avslutat.

5. Ungdomens narkotikamissbruk m. m.

Med anledning av rekommendation nr 5/1967 angående forskning om ungdomens alkohol- och narkotikamissbruk m. m. hade de nordiska ländernas regeringar överlämnat ifrågavarande rekommendation till ledamöterna i Nordiska nämnden för alkoholforskning och Nordiska samarbetsrådet för kriminologi med uppdrag att gemensamt till regeringarna skyndsamt avge rapport med bedömning av möjligheterna för sådan forskning som avses med rekommendationen och, om vidgad nordisk forskning finnes möjlig, förslag om hur den borde bedrivas.

Med hänsyn till spørsmålets stora aktualitet framhöll utskottet betydelsen av att arbetet med denna sak bedrivs på sådant sätt att praktiska resultat därav snabbt kunde erhållas.

6. Utbildning av arkitekter m. m.

I anslutning till meddelande om rekommendation nr 5/1965 angående utbildning av arkitekter m. m. ställdes vid sessionen fråga till Sveriges regering angående vilka åtgärder regeringen avsåg att vidtaga för att möjliggöra att det kan upptagas nordiska förhandlingar om utbildning av arkitekter m. m. i överensstämmelse med punkterna 1 och 2 i den tre år gamla rekommendationen. Punkt 1 avsåg vidareutbildning av arkitekter på nordisk bas och punkt 2 frågan om tillskapande av enhetlig benämning för arkitekter i Norden. Av meddelandena och av regeringens svar på frågan framgick, att från dansk sida föreslagits att två olika utskott borde tillsättas för att undersöka de under punkt 1 och 2 nämnda frågorna och att samtliga nordiska regeringar med undantag för Sverige anslutit sig till förslaget. Sveriges regering ansåg, att man i första hand borde vinna erfarenheter av den undervisning för arkitekter vilken avses att ges i det föreslagna nordiska institutet för samhällsplanering i Stockholm. Vidare framhölls att i Sverige en restriktiv hållning intagits i fråga om att skydda eller sanktionera vissa titlar eller yrkesbenämningar. Utskottet uttalade, att möjlighet torde föreligga för Danmark, Finland, Island och Norge att inom de föreslagna utskotten upptaga

problemen till prövning. Utskottet framhöll att den utbildning som avses att ges inom det nordiska institutet för samhällsplanering endast torde utgöra en del av den vidareutbildning som avses med rekommendationen.

Beträffande rekommendationens punkt 3 angående tävlingar som medel att lösa statliga och kommunala byggnads- och stadsplaneuppgifter konstaterade utskottet, att rekommendationens syfte i detta avseende uppnåtts genom att i samtliga nordiska länder numera större byggnads- och stadsplanetävlingar torde i allt större utsträckning vara tillgängliga för samtliga nordiska arkitekter. På förslag av utskottet beslöt rådet därför anse spörsmålet i denna del slutbehandlat.

7. Sjömansskatt

Av meddelandena i anledning av rekommendation nr 7/1965 angående viss revision av sjömansskattelagstiftningen framgick att frågan är föremål för nationella undersökningar i Finland. Den pågående utredningen beräknas avslutas under våren 1968, varefter kontakt kommer att tagas med övriga regeringar angående den vidare handläggningen av spörsmålet. Frågan avser i första hand det åländska sjöfolket och är en fråga av intresse för Sverige och Finland.

D. Saker förberedda av trafikutskottet

1. Enhetliga posttaxor och postbestämmelser

Trafikutskottet har under längre tid behandlat ett medlemsförslag, väckt av herr Lundström, vari denne hemställt, att rådet skall rikta en rekommendation till regeringarna att i görligaste mån förenhetliga de nordiska posttaxorna samt reglerna om de olika slagen av postala försändelser, ävensom andra hithörande postala bestämmelser, t. ex. om postverkens ansvarighet. Utskottet, som hört sakkunniga, tog i sitt betänkande upp en rad frågor avseende den postala trafiken. Beträffande posttaxorna i allmänhet framhöll utskottet, att det knappast är realistiskt att eftersträva ett fastställande av lika posttaxor i alla nordiska länder. En ömsesidig anpassning av taxorna så långt det är möjligt är dock önskvärd, bl. a. för att undgå skevheter i belastningen av den nordiska posttrafiken. Vad gäller särskilt transitavgifterna för tidningar och tidskrifter ansåg utskottet, att man bör överväga en ordning enligt vilken prenumeration på tidning eller tidskrift, som utges i ett nordiskt land, skall kunna tecknas till samma pris i alla nordiska länder för så vitt angår betalningen till postväsendet. Utskottet förordade vidare att reglerna för olika försändelser skulle bli så likartade som möjligt. I övrigt pekade utskottet bl. a. på bestämmelserna om postverkens ansvar, vilka utskottet menade borde harmoniseras. Också de bestämmelser, som icke vänder sig mot allmänheten, t. ex. postens tjänstereglementen och administra-

tiva föreskrifter, borde tas upp till revision, varvid man skulle överväga större enhetlighet.

På förslag av utskottet beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 12) till regeringarna om a) att eftersträva användning av inrikesporto i den nordiska utväxlingen av brev mellan 500—1 000 gram, b) att övergå till användning av inrikesporto inom Norden för postbefordring av tidningar och tidskrifter, som utges i ett av de nordiska länderna (postprenumeration och utgivarkorsband), c) att i det nordiska postsamarbetet eftersträva fullständig enhetlighet både vad angår storlek, vikt och innehåll m. m. för varje försändelseslag, d) att fastställa enhetliga regler om postverkens ansvar för försändelser, e) att undersöka möjligheterna att uppnå administrativa lättnader i det nordiska postsamarbetet genom större enhetlighet i interna bestämmelser om postverkens verksamhet och f) att påskynda genomförandet av en gemensam ordning för nordisk postgiroutbetalning.

2. Trondheim—Östersund-trafiken

Förbindelserna mellan Norge—Sverige i Trondheim—Östersund-regionen beröres i två skilda medlemsförslag, det ena gällande transittrafiken, det andra flygtrafiken.

I ett medlemsförslag, väckt av bl. a. herr Eric Carlsson, hade föreslagits, att rådet skulle rekommendera regeringarna i Norge och Sverige att inleda diskussioner om de reella möjligheterna att utvidga transittrafiken över Trondheim-leden. Förslagsställarna erinrade om att de förhoppningar, som — främst från norsk sida — i samband med undertecknandet av regeringsavtalet 1956 ställts till en snabb utveckling av transittrafiken över Trondheim, av olika skäl ej infriats. Transittrafiken i Trondheimsfjorden har på senare år utgjort via Hummelvikshamnen 50 000—66 000 ton per år och via Trondheim mellan 3 000 och 11 000 ton per år. Under stränga isvintrar i Sverige har man emellertid noterat betydligt högre tal och denna »chocktransit» har Trondheims hamn haft svårigheter att klara av, då den inte har något stort kapacitetsöverskott som kan utnyttjas vid en kortvarig topp i transittrafiken.

Beträffande den normala transittrafiken, dvs. under tider då isförhållandena i Östersjön är normala och icke medför ett tillfälligt stegrat behov av transitering över Trondheim, fastslog utskottet, att det icke finns några restriktioner som förhindrar en varas sändande över gränsen och att godset som en följd härav kommer att sändas den billigaste vägen eller den väg, som av andra skäl är mest fördelaktig. En möjlighet att åstadkomma förbättring är, enligt utskottet, en ökning av det till Trondheim destinerade, ingående godset. Returfrakterna kan tänkas öka som en följd av rationaliseringsåtgärder i fartygstrafiken på svenska norrlandskusten. Problem av stor räckvidd vållas av de olika bestämmelserna i Norge och Sverige för fordonstrafiken på väg Östersund—Trondheim (E 75), vilka medfört att

varor måste omlastas vid gränsen. Utskottet ansåg det i hög grad angeläget att denna fråga snarast löstes, så att trafiken kan löpa utan fördrande avbrott och omlastningar. Vid övervägandena om den norrländska industrins transportbehov och utbyggnaden av den svenska isbrytarkapaciteten är det av betydelse att veta, vilken roll Trondheimsleden kan komma att spela.

Beträffande användandet av Trondheimsfjordens hamnar för beredskapsändamål under svåra isvintrar hade Trondheims stad framhållit, att tillgänglig kapacitet inte tillåter en stark ökning av transittrafiken. En utbyggnad av hamnanläggningarna för detta ändamål är man inte villig att göra utan svensk ekonomisk medverkan. Att döma av inhämtade svenska remissuttalanden kan man inte räkna med en sådan medverkan. Enligt utskottet borde därför svenska regeringen inleda diskussioner med den norska regeringen om ändring av 1956 års avtal på så sätt, att användande av den svenskbyggda Muruviks-anläggningen blir tillåten även för torrgods, då brist på kapacitet föreligger i Trondheims hamn. Utskottet pekade också på att det torde finnas utrymme för en ökning av importen av oljeprodukter i Muruvik och rekommenderade en undersökning av om transportkostnaderna kan pressas för att göra denna importväg mer lönsam.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 9) till regeringarna i Norge och Sverige att medverka till att diskussioner inleds rörande möjligheterna att utvidga transittrafiken över Trondheimsleden och att träffa avtal om Muruvik-anläggningens utnyttjande som reservhamn för transittrafiken av torrgods.

Flygförbindelserna Östersund—Trondheim hade tagits upp i ett annat medlemsförslag. En norsk rådsmedlem önskade upprättande av en sådan förbindelse. Trafikutskottet har överlagt med lokala och regionala representanter rörande denna fråga under en resa till Östersund, Storlien, Trondheim och Røros i augusti 1967. Vid tiden för sakens slutliga behandling har redan en tillfällig flyglinje upprättats mellan Östersund och Trondheim. Till trots härav antog rådet på förslag av utskottet, som önskade få en fast led, en rekommendation (nr 10) till regeringarna i Norge och Sverige att stödja upprättandet av en permanent flygförbindelse mellan Östersund och Trondheim med anknytning till förbindelserna till Stockholm och Finland. Rekommendationen antogs med 56 röster. En medlem, herr Skoglund, avstod från att rösta.

3. Öresundsfrågor

Behandlingen av öresundsfrågorna — liksom tidigare emotsedd med stort intresse — kunde vid sessionen ske från en ny utgångspunkt, då det utredningsmaterial, som rådet under tidigare år efterlyst och sökt påskynda, nu förelåg. De svenska och danska regeringarnas öresundsgrupper hade sålunda under hösten 1967 avlämnat sitt betänkande »Fasta förbindelser över Öre-

sund» (NU 1967:14). Det av den danske trafikministern tillsatta »Saltholmsudvalget» hade i januari 1968 avgivit en preliminär redogörelse rörande flygplats och fast förbindelse Köpenhamn—Malmö (NU 1968:2 och 3). Den danska utredningen rörande Köpenhamns lufthamns framtid hade dessutom i februari 1968 avlämnat sitt betänkande (NU 1968:4 och 5).

Huvudintresset under sessionen kretsade kring frågan om den vidare behandlingen av det framlagda utredningsmaterialet. I ett tilläggsförslag, väckt av bl. a. herrar Cassel och Lundström, hemställdes, att rådet skulle rekommendera regeringarna i Danmark och Sverige att den vidare behandlingen av de föreliggande förslagen om byggande av en storflygplats på Saltholm och byggande av en fast förbindelse mellan Danmark och Sverige i anslutning därtill drivs parallellt och påskyndas så mycket som möjligt i syfte att principbeslut snarast kan fattas rörande dessa frågor i Danmarks folketing och Sveriges riksdag. I ett annat tilläggsförslag, väckt av herrar Cassel och Lundström ensamma, föreslog de, att rådet skulle besluta hålla en extra session sommaren 1968 för att behandla Öresundsgruppernas och saltholmsudvalgets betänkanden om en fast Öresundsförbindelse och storflygplats på Saltholm samt att på grundval av dessa betänkanden inkomna remissuttalanden och föreliggande upplysningar i övrigt antaga rekommendationer till regeringarna i dessa frågor, så att folketing och riksdag kan fatta beslut i saken före utgången av 1968.

Enligt utskottets uppfattning var det föreliggande materialet aktuellt och tillräckligt som grundval för regeringarnas och parlamentens beslut rörande lösningen av Öresundsregionens viktigaste trafikproblem. För att stora investeringar i tillfälliga nödlösningar skall kunna undvikas borde enligt utskottet principbeslut snarast träffas. Utskottet stödde därför helt det förstnämnda rekommendationsförslaget.

Utskottet anslöt sig i princip också till förslaget om en extra session för att rådet före nästa ordinarie session skulle få tillfälle att diskutera och taga ställning till det material, som kunde väntas föreligga under loppet av sommaren 1968 rörande en fast Öresundsförbindelse och storflygplats i Öresundsregionen. Då det emellertid var ovisst om det skulle föreligga tillräcklig anledning att hålla en extra session, ansåg utskottet lämpligt att rådet bemyndigade presidiet att inkalla en extra session om presidiet finner grund därför.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 22) till regeringarna i Danmark och Sverige, att den vidare behandlingen av föreliggande förslag om byggande av en storflygplats på Saltholm och en anslutande fast förbindelse mellan Danmark och Sverige behandlas parallellt och påskyndas så mycket som möjligt, så att principbeslut snaras kan fattas rörande dessa frågor i Danmarks folketing och Sveriges riksdag. Rådet beslöt vidare bemyndiga presidiet att inkalla rådet till en extra session om det enligt presidiets mening föreligger ett material rörande Öresundsregio-

nens samfärdselfrågor, som det skulle vara lämpligt att dryfta och ta ställning till i rådet före nästa ordinarie session.

Öresundsfrågorna behandlades också i regeringarnas meddelanden om fem tidigare rekommendationer. Av meddelandena om rekommendation nr 5/1962 angående utbyggnad av Öresundsregionen framgick, att samarbetet rörande planläggning och utbyggnad av regionen fått en fast karaktär och att ett planläggningssamarbete etablerats inom det av kommuner på båda sidor om Öresund bildade Öresundsrådet.

Vad angår rekommendation nr 34/1965 angående en storflygplats i Öresundsregionen hade meddelats, att den ovannämnda utredningen rörande Köpenhamns lufthamns framtid lämnat sitt betänkande. Av betänkandet framgår, att både Saltholm och Sydamager befunnits lämpliga för anläggande av en storflygplats.

Om rekommendation nr 35/1965 angående en fast Öresundsförbindelse hade meddelats, att Öresundsgrupperna avlämnat sin redogörelse till regeringarna i Danmark och Sverige. I Sverige har redogörelsen sänts på remiss.

Av meddelandena om rekommendation nr 27/1966 angående planläggning av lokala flygplatser inom Öresundsregionen framgick bl. a., att det i Sverige framlagts nytt förslag om att anlägga en ersättningsflygplats för Bulltofta i Sturup ca 25 km öster om Malmö och att den gemensamma dansk-svenska expertgruppen för flygtekniska samordningsfrågor, den s.k. SVEDA-gruppen, har utrett aktuella flygledningsproblem i samband med detta projekt.

Däremot kunde av meddelandena om rekommendation nr 28/1967 angående luftfartsförhållandena i Öresundsområdet utläsas, att utöver vad ovan nämnts och fränsett det flygtekniska samarbetet i SVEDA-gruppen — något fast samarbete icke inletts rörande Öresundsområdets luftfartsproblem. I Sverige skulle emellertid formerna för det fortsatta samarbetet om dessa frågor övervägas, sedan de danska utredningarna om Köpenhamns lufthamns framtid avslutats.

Utskottet konstaterade vidare att svenska regeringen i februari 1968 tillsatt en särskild delegation med uppgift att tillsammans med en motsvarande dansk delegation förbereda kommande regeringsöverläggningar i brofrågan och flygplatsfrågan.

Beträffande rekommendationerna nr 34/1965, 35/1965, 27/1966 och 28/1967 konstaterade utskottet att däri framförda förslag, i den mån de icke redan genomförts, innefattades i den av rådet nu antagna rekommendationen nr 22/1968. På förslag av utskottet beslöt rådet därför att betrakta dessa fyra rekommendationer såsom för rådets del slutbehandlade.

Vad angår rekommendation nr 5/1962 rörande den regionala planläggningen i Öresundsområdet fann utskottet, att planläggningssamarbetet utbyggts så långt som det under nuvarande förhållanden är möjligt. När principbeslut fattats om placeringen av en storflygplats och fast förbindelse, borde dock frågan om ett planläggningssamarbete ånyo tas upp i rådet. På

förslag av utskottet beslöt rådet anse även denna rekommendation såsom slutbehandlad för rådets del.

4. *Gemensam trafiklagstiftning*

Sedan lång tid pågår ett intensivt arbete för att förenhetliga vägtrafikreglerna i Norden. Förslag härom har framlagts av Nordiska vägtrafikkommittén (SOU 1965:33 samt NU 1966:2 och 3). I ett tilläggsförslag till fjolårets session hemställde herr Lundström, att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att i anledning av nämnda förslag om enhetliga vägtrafikregler snarast vidtaga åtgärder, som i görligaste mån tillgodoser dessa förslags syften. I tilläggsförslaget erinrades om att Nordiska rådet genom rekommendation nr 5/1963 avsett att påskynda kommitténs arbete med denna fråga. I sitt betänkande i saken erinrade trafikutskottet om att Nordiska vägtrafikkommittén avgivit ett flertal betänkan den med förslag till gemensamma nordiska regler. Betänkandet »Vägmärken» (SOU 1965:33) har föranlett utfärdande av bestämmelser i Norge och Sverige och delvis i Danmark. Betänkandet »Vägtrafikregler» är för närvarande föremål för överväganden mellan regeringarna. Vidare har framlagts ett betänkande »Körbanemarkeringen». Härefter återstår att utarbeta enhetliga nordiska regler om bl. a. trafiksignaler och polismans tecken.

Utskottet uttalade sin uppskattning över att arbetet på en gemensam nordisk trafiklagstiftning framförts så långt som skett. Samtidigt framhöll utskottet det angelägna i att gemensamma vägtrafikregler snarast möjligt utfärdas i alla länderna. Den starka tillväxten av trafiken mellan de nordiska länderna, vilken kan väntas ytterligare öka efter högertrafikens införande i Sverige, nödvändiggör enligt utskottets bedömande ett snabbt genomförande av reformen. Utskottet ansåg väsentligt att de blivande trafikreglerna blir helt likformiga. För att undvika att olikheter uppkommer i slutskedet av parlamentsbehandlingen är det därför angeläget att denna samordnas. Regeringarna bör därför koordinera framläggandet av lagförslagen för parlamenten. Utskottet ansåg praktiskt att i likhet med vad som var fallet i fråga om t. ex. de nordiska patentlagarna de fyra parlamentsutskotten samarbetar direkt efter lagförslagets framläggande.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 27) till regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att så snart som möjligt genomföra en gemensam nordisk trafiklagstiftning på grundval av Nordiska vägtrafikkommitténs förslag.

5. *Lagstiftning om resebyråverksamhet m. m.*

Under de år som gått sedan Nordiska rådet antog rekommendationen nr 3/1963 angående lagstiftning om resebyråverksamhet, har erfarenheterna visat det berättigade i att åtgärder vidtages till skydd av de resande gentemot resebyråer, som inte kan uppfylla sina förpliktelser. Då vad som åtgjorts i

anledning av denna rekommendation icke ansågs till fyllest, föreslogs i ett tilläggsförslag antagandet av en rekommendation till regeringarna om att genomföra en enhetlig nordisk lagstiftning om resebyråverksamhet.

I tilläggsförslaget anfördes, att det blivit vanligt att resande, som är bosatta i ett nordiskt land, köper en resa i ett annat nordiskt land och att det därför är av gemensamt intresse att de resande erhåller ett rimligt skydd i alla länderna. Då gällande bestämmelser om förhållandet mellan resebyråerna och deras kunder varierar från land till land, finns det, enligt förslagsställarnas uppfattning, ett behov av enhetlig lagstiftning på detta område.

Utskottet framhöll att frågan är av så stort gemensamt intresse, att en enhetlig lagstiftning i de nordiska länderna bör eftersträvas. Det ansågs otillfredsställande att fyra av de fem nordiska länderna har olikartad lagstiftning, medan ett land (Danmark) helt saknar lagregler på området. I utskottet gavs från dansk sida uttryck för att Danmark icke ensamt borde vara i avsaknad av lagstiftning till skydd för de resande. Från flera håll gavs vidare uttryck för betänkligheter över den norska bestämmelsen om offentlig behovsprövning. En sådan regel ansågs vara ett alltför hårt ingrepp i näringsfriheten. Enighet rådde om att som ett minimum en garantiordning bör införas och att denna bör vara obligatorisk. På förslag av utskottet beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 35) till regeringarna om att genomföra en enhetlig nordisk lagstiftning om resebyråverksamhet.

Då denna rekommendation ansågs ersätta den lidigare rekommendationen nr 3/1963 angående lagstiftning om resebyråverksamhet beslöt rådet att anse sistnämnda rekommendation såsom för rådets del slutbehandlad.

En fråga, som sysselsatt trafikutskottet under föregående år, har gällt samarbetet i fråga om resebyråverksamhet i utlandet, som behandlas i rekommendation nr 21/1962. Anledningen har varit de diskussioner som förts i Nordiska turisttrafikkommittén (NTTK) rörande samarbetsformerna mellan de nordiska turistkontoren i New York. Av regeringarnas meddelanden och andra upplysningar har framgått, att ett gott samarbete förekommer mellan de nordiska länderna på turistväsendets område i en rad utländska städer.

Enligt utskottets uppfattning har samarbetet efter hand utsträckts så långt som det kan anses lämpligt. Beträffande turistsamarbetet i New York påpekade utskottet, att NTKK nu fastställt nya riktlinjer för samarbetet, vilka enligt utskottets mening är tillfredsställande. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendation nr 21/1962 såsom för rådets del slutbehandlad.

6. Åtgärder mot illegal införsel av narkotika

Narkotikafrågan togs åter upp vid årets session. I ett medlemsförslag, som väckts av bl. a. herr Jan-Ivan Nilsson och fröken Ranmark, hemställdes, att Nordiska rådet måtte antaga en rekommendation till regeringarna att utföra

en undersökning av möjligheterna att genom gemensamma åtgärder stoppa illegal införsel av narkotika. I medlemsförslaget påpekades bl. a. att narkotikamissbruket under de senaste åren visat en skrämmande ökning och att det finns omständigheter som pekar på att de nordiska länderna, och i första hand Sverige, är utsatta för en organiserad bearbetning i syfte att skapa en ny narkotikamarknad.

Med tillfredsställelse konstaterade utskottet, att alla berörda myndigheter är inställda på en utbyggnad av samarbetet — även på nordiskt plan — i syfte att förhindra illegal införsel av narkotika. Utskottet framhöll att problemet på grund av varornas beskaffenhet i praktiken inte kan lösas enbart genom en skärpt gränskontroll utan kräver andra metoder i samarbete mellan olika myndigheter och över gränserna. För att komma den organiserade illegala handeln med narkotika till livs är det nödvändigt att sätta in åtgärder på ett internationellt plan. Utskottet ansåg också ett närmare nordiskt samarbete lämpligt.

Enligt utskottets mening borde ansträngningar sättas in på alla fronter. Berörda myndigheter borde engageras i en undersökning av möjligheterna att genom gemensamma åtgärder stoppa narkotikahandeln. Bl. a. borde polis- och tullmyndigheterna undersöka möjligheterna för att delvis överflytta den gränskontroll, som ingår som ett led i bekämpandet av narkotikasmuggling, till det nordiska områdets yttergränser. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation till regeringarna (nr 20) om att företaga en undersökning av möjligheterna för att genom gemensamma åtgärder stoppa illegal införsel av narkotika.

7. Fritidsfiske

I ett medlemsförslag, som väckts av bl. a. herrar Birger Andersson och Björkman, föreslogs, att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att gemensamt undersöka förutsättningarna för en nordisk planläggning och administration på sportfiskets område. I förslaget framhölls, att de problem, som uppstår i samband med utvecklingen av fritidsfisket, knappast kan lösas enbart av sportfiskarna och deras organisationer, varför samhället bör påtaga sig en del av uppgifterna. I ett uttalande av Nordiska sportfiskarunionen, vartill hänvisas i medlemsförslaget, föreslås, att de nordiska länderna intensifierar arbetet med att bevara fiskebeståndet och att nödvändiga medel härtill skaffas genom införande av en allmän fiskeavgift.

Vid sin behandling av frågan utgick utskottet från att de nordiska ländernas medborgare i överensstämmelse med rådets rekommendation nr 27/1954 har samma rätt att utöva fritidsfiske som respektive lands egna medborgare. Utskottet fann det emellertid också önskvärt, att rätten till fiske kan utövas under samma betingelser. Sålunda borde t. ex. större avgifter ej avkrävas andra nordiska medborgare än landets egna medborgare. Utskottet föreslog därför, att rådet skulle rekommendera de nordiska regering-

ar, som har infört en statlig fiskeavgift eller överväger att införa en sådan, att söka utforma bestämmelserna så, att större avgift inte avkräves andra nordiska medborgare än landets egna medborgare. Två av utskottets norska medlemmar reserverade sig mot utskottets beslut och hemställde, att rådet i anledning av medlemsförslaget måtte rekommendera den norska regeringen att nedsätta fiskeavgiften för utlänningar som endast önskar fiska under en kortare period.

Rådet antog utskottets förslag till rekommendation (nr 26) med 52 röster mot 4. En medlem avstod från att rösta.

8. Övriga saker

I ett medlemsförslag hade upptagits frågan om att rekommendera regeringarna att undersöka möjligheterna till besparing genom nordiskt samarbete vid produktion och/eller inköp av järnvägsvagnar. I förslaget hänvisades till förekomsten av internationella standardvagn typer samt förutsattes att en undersökning av frågan skulle kunna påvisa möjligheten att göra rationaliseringsvinster genom ett nordiskt samarbete rörande produktion och inköp av järnvägsvagnar.

Av inhämtade remissuttalanden framgick, att det på flera områden finns möjligheter för de nordiska järnvägsföretagen att uppnå fördelar genom ett närmare samarbete vid anskaffande av rullande materiel och reservdelar. Vidare framgick, att frågan även är aktuell på ett internationellt plan inom järnvägsförvaltningarnas europeiska samarbetsorganisation (UIC). Enligt utskottets uppfattning borde de nordiska järnvägsstyrelserna gemensamt utföra en bred undersökning rörande möjligheterna att uppnå besparingar genom ett samarbete i fråga om inköp och/eller produktion av järnvägsvagnar, reservdelar och material. Undersökningen borde omfatta såväl ett nordiskt samarbete inom UIC som ett vidare nordiskt samarbete i den utsträckning behov föreligger för en snabbare utbyggnad av det nordiska samarbetet eller för ett nordiskt samarbete utöver det internationella. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 25) till regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att företaga en undersökning rörande möjligheterna till besparingar genom nordiskt samarbete.

Beträffande rekommendation nr 15/1965 angående kostnader för resepass fann utskottet att en viss nedsättning av avgifterna kommit till stånd genom de devalveringar, som skett, varför det icke för närvarande ansågs aktuellt att företaga ytterligare sänkningar av avgifterna. På förslag av utskottet beslöt rådet att anse rekommendationen såsom slutbehandlad för rådets del.

Rekommendationen nr 24/1966 angående enhetliga bestämmelser för resenärers tullfria införsel av sprit och tobak behandlades under sessionen i anslutning till en fråga av herr Björkman till finansministrarna huruvida dessa var beredda att i samarbete med rådets trafikutskott än en gång pröva

möjligheten att få till stånd enhetliga regler för resenärers tullfria införsel av sprit och tobak. I det svar som lämnades av den norske finansministern uttalades, att finansministrarna eventuellt vore villiga till nya diskussioner med trafikutskottet. Utskottet har därför för avsikt att anmoda finansministrarna att delta i en gemensam överläggning i frågan.

E. Saker förberedda av ekonomiska utskottet

1. Nordiskt ekonomiskt samarbete

Den fråga, som tilldrog sig det största intresse vid rådets sextonde session, gällde möjligheterna att i den aktuella marknadssituationen vidga det nordiska ekonomiska samarbetet. Utgångspunkten var vid detta tillfälle en rad olika dokument. *Dels* hade Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete avgivit berättelse om arbetet inom ministerkommittén och i nordiska ekonomiska samarbetsutskottet, till vilken berättelse som bilagor fogats redogörelser för samarbetet beträffande den yttre tullnivån och om konkurrensvillkor, för samarbetet inom internationella organisationer — EFTA, GATT, UNCTAD och OECD — för den nordiska samhandeln 1966 — september 1967, för produktionssamarbetet i Norden samt för samarbetet om kapital- och etableringsfrågor i anslutning till Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC). *Dels* förelåg regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 26/1966 angående ekonomiskt samarbete samt om rekommendation nr 23/1967 angående Norden och marknadsproblemen. *Dels* hade inför sessionen väckts ett flertal medlems- och tilläggsförslag rörande det ekonomiska samarbetet. I ett av bl. a. herr Holmberg väckt medlemsförslag om harmonisering av lagstiftning m. m. inför förhandlingar med EEC hemställdes, att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna att tillställa rådet erforderligt material rörande de undersökningar, som företagits i varje nordiskt land med tanke på förhandlingar med EEC, samt att rådet måtte besluta att uppdraga åt sina fem utskott att i nära samarbete med regeringsrepresentanterna och sakkunniga föra fram konkreta förslag till ändringar i de nordiska ländernas lagstiftning på alla de områden, där det antingen som ett led i förhandlingsberedskapen gentemot EEC och/eller som ett led i stärkandet av det nordiska ekonomiska samarbetet är att anbefalla. I ett av herr Sundin väckt tilläggsförslag hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att ingå en överenskommelse om utbyggnad av det nordiska ekonomiska samarbetet och att vidtaga åtgärder för att gemensamt åstadkomma en utbyggnad av de organisatoriska resurser som krävs för ett effektivare nordiskt samarbete. I ett tilläggsförslag av herrar Cassel och Holmberg hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att ta initiativ till ett gemensamt nordiskt handlingsprogram för en anslutning i lämpliga former till EEC. I ett av herr Ohlin väckt tilläggsförslag hemställdes, att rådet måtte rekommendera Danmarks, Norges och Sveriges rege-

ringar att i nära kontakt med Finlands och Islands regeringar genom ett närmande till EEC och dess medlemsstater göra sig underrättade om innehållet i de tankegångar, som genom uttalande av Frankrikes president och på andra officiella vägar bragts till deras kännedom rörande ett vidgat handelspolitiskt och annat ekonomiskt samarbete mellan EEC och i första hand de tre skandinaviska staterna, att rådet måtte uttala, att en sådan rekognosering bör äga rum i nära kontakt med Storbritannien och övriga icke-nordiska medlemsstater i EFTA samt att arbetet på en fortsatt förstärkning av EFTA-samarbetet bör fortsätta, att rådet som sin mening måtte uttala, att ovan berörda rekognosering och därefter eventuellt följande förhandlingar bör äga rum inom ramen för en målmedveten strävan efter en radikal lösning av det västeuropeiska integrationsproblemet närmast genom en utvidgning av EEC samt att rådet måtte rekommendera de nordiska regeringarna att verka för en utvidgning av handeln mellan Öst- och Västeuropa, vilket skulle medföra ekonomiska fördelar i och för sig samt därjämte klargöra den västeuropeiska integrationens konstruktiva karaktär och dess syfte att icke skärpa utan överbrygga motsättningarna mellan de europeiska blocken. I ett av fru Ekendahl, herrar Hammarberg, Tage Johansson, Lars Larsson och Mellqvist, fröken Ranmark samt herr Wåågväckt tilläggsförslag hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna i Danmark, Norge och Sverige, helst i samarbete med regeringarna i Finland och Island, att överväga att vid väl vald tidpunkt och efter samråd med övriga EFTA-länder gemensamt ta initiativ som kan påskynda en lösning av handelsproblemen i Västeuropa. I ett av rådsrepresentanter från Island och Finland väckt tilläggsförslag om inrättande av ett nordiskt finansieringsinstitut hemställdes vidare, att regeringarna måtte rekommenderas att ånyo pröva frågan om inrättande av ett nordiskt finansieringsinstitut.

Samtliga dessa saker behandlades av ekonomiska utskottet i ett sammanhang. Det visade sig där föreligga en bred enighet om att de nordiska ländernas inbördes ekonomiska samarbete måste ske under fullt hänsynstagande till ländernas marknadspolitiska målsättning. Utskottet uttalade vidare, att marknadssplittringen i Europa medför växande problem och att svårigheterna att nå en lösning i dessa frågor inger bekymmer. Utskottet noterade därför med intresse, att det för närvarande inom EEC övervägs initiativ för att reducera och på längre sikt upphäva marknadssplittringen. Efter att ha erinrat om att de nordiska regeringarna enats om att hålla ett möte med statsministrarna, utrikesministrarna och samlagsministrarna för att diskutera det nordiska samarbetet i belysning av den europeiska marknadssituationen, beslöt utskottet för sin del hålla ett möte i anslutning till detta ministermöte. Enligt utskottet måste de nordiska samlagssträvandena ses mot bakgrund av att de nordiska staterna önskar en utvidgning av det internationella varuutbytet i sin helhet, bl. a. en ökad handel mellan Öst- och Västeuropa.

Det förslag om en översyn av de organisatoriska resurserna för samarbetet, som framförts i det ovannämnda tilläggsförslaget av herr Sundin, upp tog utskottet ej utan utgick från att det kommer att hänvisas till Nordiska organisationskommittén för behandling. Utskottet hemställde till rådet att rekommendera regeringarna att i nära kontakt med regeringarna i övriga EFTA-länder med uppmärksamhet följa utvecklingen av den europeiska marknadsfrågan i syfte att utnyttja de möjligheter som kan bidra till en bred lösning av denna fråga, att ånyo överväga möjligheterna för ett nordiskt initiativ i syfte att utbygga EFTA-samarbetet, att indraga ett bredare avsnitt av de nordiska ländernas inbördes ekonomiska förbindelser i övervägandena med sikte på att en utvidgning av samarbetet kan tillgodose väsentliga ekonomiska intressen i vart och ett av de nordiska länderna och att frågan om de organisatoriska förutsättningar som må erfordras ävenledes ingår i dessa överväganden samt att ta sikte på en utformning av det nordiska ekonomiska samarbetet som underlättar dessa länders deltagande i en bred europeisk marknadslösning och som är förenlig med de nordiska ländernas förpliktelser gentemot övriga EFTA-länder. Efter debatt antog rådet en dylik rekommendation (nr 21) med 60 röster; en medlem avstod från att rösta.

2. Skattesamarbete

Till ekonomiska utskottet hade hänvisats ett inför rådets nionde session av bl. a. herr Gustafsson i Stockholm väckt medlemsförslag om *samarbete beträffande beskattningens utformning*. I förslaget hemställdes, att rådet mätte rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att undersöka möjligheterna för ett samarbete beträffande utformningen av de nationella beskattningssystemen. Inom den vida ram, som medlemsförslaget anger, har i rådet upptagits tre problemkomplex, nämligen företagsbeskattningen, den individuella beskattningen samt samverkan mellan skattekommittéer och skattemyndigheter vid förberedande av skattelagstiftningen. Sedan rådet vid sin tionde session år 1962 antagit en rekommendation (nr 30) angående samarbete i fråga om skatteutredningar och vid sin tolfte session år 1964 en rekommendation (nr 26) angående harmonisering av bolagsbeskattningen, har medlemsförslaget ansetts som färdigbehandlat utom vad gäller den individuella beskattningen. Det var således i denna del förslaget behandlades vid sextonde rådssessionen.

Ekonomiska utskottet framhöll, att frågan om nordiskt skattesamarbete kommit i nytt läge sedan Danmark, Norge och Sverige intensifierat sina ansträngningar att komma med i ett större europeiskt ekonomiskt samarbete och bl. a. begärt förhandlingar med EEC om anslutning. Utskottet uttalade, att, om förhandlingarna blir framgångsrika, krav sannolikt automatiskt ställs på att dessa nordiska länder anpassar sitt beskattningssystem till de för EEC-länderna gemensamma normerna; även om ansökningarna inte

skulle ha omedelbar framgång, torde dock en anpassning av skattelagstiftningen till EEC-länderna bli erforderlig. Enligt utskottet är det därför angeläget, att de nordiska länderna organiserar ett gemensamt bevaknings- och utredningsarbete avseende hur den personliga direkta beskattningen bör ordnas vid en framtida anslutning till EEC.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 24) till regeringarna att gemensamt med uppmärksamhet följa reformarbetet inom EEC vad gäller den personliga direkta beskattningen och att undersöka i vilka avseenden en anpassning av de inhemska systemen för denna beskattning till vad som gäller inom EEC kan bli aktuell i de nordiska länder, som önskar anslutning till EEC.

Utskottet hade vidare att ta ställning till ett av bl. a. herr Lundström väckt medlemsförslag om *nordiskt skattevetenskapligt samarbete*. I detta förslag hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att i samarbete med intresserade forskare och institutioner undersöka möjligheterna för att upprätta ett nordiskt forskningsråd för skattevetenskap och att ställa nödiga medel till förfogande för dess verksamhet. Ekonomiska utskottet ansåg, att en förutsättning för ett effektivt skattereformarbete i de enskilda länderna är att de som är sysselsatta härmed äger en ingående kännedom om andra länders skattesystem och det utredningsarbete som bedrivs i dessa länder. Enligt utskottet borde det föreslagna forskningsrådet ha till uppgift att tillvarata kontakten mellan forskare och institutioner i och utom Norden, planlägga och finansiera gemensamma undersökningar, samordna nationella undersökningar samt organisera forskningsseminarier. Utskottet föreslog, att rådet skulle rekommendera regeringarna att i samarbete med berörda forskare och institutioner undersöka möjligheterna för att upprätta ett nordiskt skattevetenskapligt forskningsråd. Rådet antog en sådan rekommendation (nr 14).

Av regeringarnas meddelanden om rådets rekommendation nr 27/1964 angående *harmonisering av huvudformerna för indirekt beskattning* framgick dels att en allmän mervärdeskatt införts i Danmark den 3 juli 1967, dels att i Sverige förslag kommer att föreläggas 1968 års riksdag om en övergång till mervärdeskatt, dels att frågan om den indirekta beskattningens utformning är under utredning i Finland och Norge. Det framgick vidare, att en kontinuerlig kontakt förekommer mellan berörda departement och ämbetsverk i frågan. På förslag av utskottet ansåg sig rådet kunna besluta rekommendationen såsom för dess del slutbehandlad.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 22/1967 angående *tullar m. m. för motorfordon vid tillfällig införsel* framgick, att den danska regeringen framlagt förslag till ändring av tulloven bl. a. i syfte att personer, som ej är bosatta inom tullområdet och som ej utövar förvärvsverksamhet eller har egentlig avlönad anställning i Danmark, ges möjlighet för tillfällig tull- och avgiftsfri användning av personbil registrerad i utlandet. Det fram-

gick vidare, att dylik tillfällig tullfri införsel redan medgives i de övriga länderna. Ekonomiska utskottet konstaterade, att reglerna i samtliga länder härigenom är i enlighet med internationell praxis på området. En ytterligare liberalisering syntes utskottet icke möjlig utan en väsentlig samordning av skatte- och avgiftssatserna i de nordiska länderna. På utskottets förslag ansåg sig rådet därför kunna besluta anse rekommendationen såsom för dess del slutbehandlad.

3. Standardiserings- och materielkontrollfrågor

Ekonomiska utskottet hade här bl. a. att ta ställning till regeringarnas meddelanden om rådets rekommendation nr 2/1963 angående samordning av kontrollbestämmelser rörande elmateriel samt ett i anledning av meddelandena väckt tilläggsförslag om *stöd till standardiseringsarbetet*. I tilläggsförslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att lämna de nordiska standardiserings- och materielkontrollanstalterna ökat stöd och att främja arbetet med ett genomförande av internationella standards på så vidsträckt område som möjligt i de nordiska länderna. I meddelandena lämnades redogörelser för bl. a. samarbetet inom Nordiska kommittén för samordning av elektriska säkerhetsfrågor och för samarbetet mellan de nordiska materielkontrollanstalterna. Det framgick av redogörelserna att samarbetet är vidarefört på viktiga områden. Utskottet uttryckte sin tillfredsställelse härmed. I anledning av tilläggsförslaget uttalade utskottet, att i den aktuella marknadssituationen speciell uppmärksamhet bör visas fält, där samarbetet mellan EFTA-länderna och EEC-länderna är möjligt. De nordiska länderna bör ta aktiv del i detta samarbete och främja genomförandet av standardiserings- och kontrollbestämmelser på bred europeisk basis. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 23) till regeringarna att ge ökat stöd åt de nordiska standardiserings- och materielkontrollanstalterna samt att främja arbetet med att genomföra internationella standards på bredast möjliga område i de nordiska länderna.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 3/1962 angående samarbete inom byggnadsforskningen framgick, att ifrågavarande samarbete fortsatt i hittillsvarande former inom Nordiska kommittén för byggnadsbestämmelser och inom byggnadsforskningen. Utskottet ansåg, att arbetet med att genomföra gemensamma normer och med den vidare forskningen på byggnadsområdet är av stor betydelse och att därför även i fortsättningen stor vikt bör läggas vid denna verksamhet. På förslag av utskottet beslöt rådet att betrakta rekommendationen såsom för dess del slutbehandlad.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 4/1962 angående samarbete mellan provningsanstalter framgick, att samarbetet inom ramen för Nordiska samarbetskommittén för materialforskning och provning tagit ett betydligt steg framåt genom upprättandet av specialkommittén NM-polymer, som skall arbeta för en samordning av forsknings-, provnings- och

normeringsarbetet i de nordiska länderna. Enligt utskottets mening vore värdefullt, om Nordiska rådet årligen kunde erhålla en berättelse om verksamheten inom Nordiska samarbetskommittén för materialforskning och provning. På utskottets förslag beslöt rådet betrakta rekommendationen såsom för dess del slutbehandlad.

Av regeringarnas meddelanden i anledning av rådets rekommendation nr 6/1967 *angående kontrollstämpling av ädelmetallarbeten* framgick bl. a., att regeringarna är av den uppfattningen att det är lämpligt att det nordiska samarbetet på detta område bedrivs inom ramen för EFTA. Även ekonomiska utskottet ansåg det önskvärt att enhetliga regler skapas på bredast möjliga europeiska grundlag och gav därför sitt stöd åt strävandena att få till stånd enhetliga regler inom EFTA. Utskottet kunde emellertid icke se att dessa strävanden hindrar att man på nordisk basis söker nå fram till enhetliga regler som kan underlätta genomförandet av motsvarande system inom alla EFTA-länderna. Utskottet ansåg att man från nordisk sida borde gå i spetsen för detta arbete och därigenom påskynda en bredare lösning.

4. Statistiskt samarbete

Vid sessionen förelåg ett regeringsförslag om utvidgat statistiskt samarbete, väckt av Norges regering. Ekonomiska utskottet hade därjämte att ta ställning till regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 4/1965 angående statistiskt samarbete. I regeringsförslaget begärdes rådets uttalande över ett av cheferna för de statistiska centralämbetsverken i Norden utarbetat förslag till utvidgning av det nordiska samarbetet. Det s. k. Nordiska chefstatistikermötet föreslogs bli koordinerande instans för allt statistikarbete som bedrivs av offentliga nordiska samarbetsorgan. Enligt förslaget förelåg vidare behov av att upprätta ett permanent nordiskt sekretariat för chefstatistikermötet med huvuduppgift att samordna verksamheten vid de statistiska samarbetsorganen och ge dessa nödvändig assistans. Sekretariatet skulle vidare övertaga redigeringen av Nordisk statistisk skriftserie samt, om Nordiska rådet så fann lämpligt, redigeringen av Nordisk statistisk årsbok.

Enligt ekonomiska utskottet borde ansvaret för det offentliga statistik-samarbetet i fortsättningen helt ligga hos chefstatistikermötet. Utskottet delade dettas uppfattning att ett gemensamt nordiskt statistiskt sekretariat borde tillskapas. Frågan huruvida det statistiska sekretariatet skall övertaga redaktionen av Nordiska rådets statistiska årsbok »Year book of Nordic statistics» tillkommer det, enligt ekonomiska utskottet, rådspresidiet att avgöra. På förslag av utskottet beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 11) till regeringarna att godkänna det av Nordiska chefstatistikermötet i juni 1967 framlagda förslaget om utvidgat nordiskt statistiskt

samarbete och att anvisa medel för ett permanent sekretariat för Nordiska chefstatistikermötet.

5. Hjälp till utvecklingsländerna

Den 22 augusti 1966 antog Nordiska ministerkommittén för samordning av hjälpen till utvecklingsländerna nya riktlinjer för administration av nordiska biståndsprojekt. Riktlinjerna förelades berörda regeringar för godkännande. Efter anhållan från Nordiska rådets presidium beslöt regeringarna att inte slutligen fastställa riktlinjerna förrän rådet haft tillfälle att yttra sig över dem. De föreslagna riktlinjerna innebar bland annat att en gemensam nordisk styrelse skulle tillsättas för samtliga nordiska biståndsprojekt men att administrationen av de enskilda projekten skulle överlämnas till det nationella biståndsorganet i något av länderna.

Inför femtonde rådssessionen 1967 hade framlagts dels ett medlemsförslag om det nordiska ulandsbiståndets organisation, väckt av herr Holmberg och fru Segerstedt Wiberg, dels ett ändringsförslag i samma ämne. I medlemsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att vid reformen beträffande administrationen av gemensamma ulandsprojekt tillse, att den nordiska förvaltningsformen bevaras och utvecklas. I ändringsförslaget hemställdes, att en rekommendation av rådet måtte innehålla att förvaltningen av nordiska ulandsprojekt utformas så ändamålsenligt som möjligt samtidigt som hänsyn tages till önskvärldheten av att det nordiska samarbetet utbygges på detta område och på längre sikt en egentlig nordisk projektadministration bör eftersträvas.

Då frågan ej kunde slutbehandlas vid rådssessionen 1967, beslöt rådet bemyndiga presidiet att uttala sig om riktlinjerna, vilket skedde den 13 november 1967. I sin skrivelse underströk presidiet, som byggde på ett förslag från ekonomiska utskottet, bl. a. önskvärldheten av att ministerkommitténs formella ställning som beslutsorgan blir tydligare angiven samt föreslog att Nordiska rådet skall utse de fyra medlemmar av styrelsen för de nordiska biståndsprojekten som enligt riktlinjerna skall företräda den allmänna opinionen. Presidiet förordade vidare att omröstningen i styrelsen blir individuell. Riktlinjerna borde enligt presidiet ges karaktären av en formlig överenskommelse mellan länderna, som kan ligga till grund för det framtida samarbetet på området.

Ekonomiska utskottet konstaterade, att vad rådet önskat för närvarande icke beaktats av regeringarna vid den omarbetning som företagits av riktlinjerna. Utskottet utgick emellertid från att frågan om det nordiska ulandssamarbetets organisation icke erhållit sin slutliga utformning i dessa riktlinjer. Arbetet inom Nordiska organisationskommittén kan komma att på längre sikt påverka utformningen av det nordiska ulandssamarbetets organisation, framhöll utskottet, som föreslog att rådet ej skulle företaga sig

något i anledning av medlems- och ändringsförslaget. Rådet biföll utskottets förslag.

Utskottet hade vidare att ta ställning till regeringarnas inför sextonde rådssessionen avgivna meddelanden om rådsrekommendation nr 3/1961 angående samordning av hjälpen till utvecklingsländerna. I anslutning här- till hade herr Holmberg frågat regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige om anledningen till att de förslag Nordiska rådets presidium framfört till regeringarna rörande riktlinjerna för administrationen av nordiska ulandsprojekt icke beaktats av ministerkommittén. Av svaret framgick att regeringarna ej för närvarande var beredda till ett så vitt- gående samarbete som rådet önskat. Vad gäller rekommendationen nr 3/1961 fann utskottet, att samarbetet mellan länderna bedrevs i enlighet med rådets rekommendation, varför utskottet föreslog, att rådet måtte betrakta rekommendationen såsom för dess dels slutbehandlad. Detta blev rådets beslut.

6. Forskningsfrågor

Vid sessionen förelåg ett medlemsförslag om *nordiskt integrationsforsk- ning*, väckt av bl. a. herr Holmberg. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att undersöka förutsättningarna för en gemen- sam samt organiserad forskningsverksamhet rörande det nordiska ekono- miska samarbetet.

Ekonomiska utskottet konstaterade att vad som avses är att få till stånd en forskningsverksamhet inriktad på att bl. a. klarlägga olika sidor av den raskt fortgående ekonomiska integrationen i Norden samt problem sam- manhängande med en eventuell nordisk anknytning till en framtida euro- peisk stormarknad. För närvarande bedrivs integrationsforskning av denna art i Norden vid ett fåtal institutioner och i blygsam omfattning. Utskottet förordade därför, att rådet måtte antaga den i medlemsförslaget föreslagna rekommendationen. Rådet beslöt i enlighet härmed (rekommendation nr 15).

Till behandling i ekonomiska utskottet förelåg vidare regeringarnas meddelande om rekommendationen nr 19/1966 angående samarbete om *skogstekniskt utvecklingsarbete*. Av meddelandena framgick, att Nordiska skogsstudiernas råd (NSR) i november 1966 i en skrivelse till den svenska regeringen inkommit med förslag till samarbetsprojekt. I skrivelsen hem- ställes, att ett för de nordiska länderna gemensamt årligt bidrag om en miljon svenska kronor anvisas för ändamålet fördelat på länderna efter vissa andelstal, samt att rekommendationen varit föremål för överlägg- ningar mellan representanter för berörda myndigheter i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Vid dessa hade enighet i princip nåtts om samarbete på området. I sammanhanget hade från svensk sida väckts frågan om möjlig- heterna att utvidga samarbetet till andra skogliga forskningsfrågor än de

skogstekniska. Övriga länder har i princip varit positiva till detta. I anslutning till meddelandena hade en fråga ställts till svenska regeringen, om den var beredd medverka till att Nordiska skogsarbetsstudiernas råd tillförsäkras ett för de nordiska länderna gemensamt årligt bidrag av erforderlig storleksordning för skogstekniskt utvecklingsarbete. Ekonomiska utskottet underströk angelägenheten av att den med rekommendationen åsyftade utbyggnaden av det nordiska skogstekniska utvecklingsarbetet kommer till stånd.

7. Övriga saker

Atomenergisamarbetet behandlades i en berättelse från Nordiska kontaktorganet för atomenergifrågor samt i regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 31/1966 angående samarbete på atomenergins område. Av berättelsen och meddelandena framgick bl. a. att kontaktorganet tillsatt en särskild arbetsgrupp — Nordisk atomsamarbetsgrupp — med uppgift att genomgå möjligheterna för en utvidgning av det nordiska samarbetet vad gäller forskning och utveckling på atomenergins område samt att framlägga de förslag härtill, som genomgången kan föranleda. Arbetet med den ifrågavarande rådsrekommendationen pågår för närvarande inom såväl arbetsgruppen som kontaktorganet.

Av berättelsen från Nordiska kontaktorganet för fiskerispörsmål framgick bl. a., att detta diskuterat såväl internationella fiskeriproblem som nordiska frågor. Ekonomiska utskottet underströk betydelsen av att det nordiska samarbetet i dessa frågor bedrives vidare och att största möjliga enighet uppnås i internationella organisationer som diskuterar fiskeri-frågor.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 30/1966 angående ökat stöd till Föreningarna Norden framgick bl. a. storleken av statsbidragen i respektive länder till Föreningarna Nordens verksamhet. Enligt ekonomiska utskottets uppfattning får Nordiska rådets avsikt med den ifrågavarande rekommendationen anses ha varit att ge ett klart uttryck för uppfattningen, att Föreningarna Nordens verksamhet är betydelsefull och förtjänt av det allmännas stöd. Utskottet ansåg därför rekommendationens syfte uppnått varför rekommendationen borde kunna anses såsom för rådets del slutbehandlad. Rådet beslöt i enlighet härmed.

III. Generaldebatten

I generaldebatten, som fördes på grundval av rapporten om framsteg i nordiskt samarbete under 1967 och presidiets rapport om dess verksamhet sedan femtonde sessionen, deltog vid årets session 38 olika talare med sammanlagt 42 inlägg. Av svenska regeringsrepresentanter yttrade sig under debatten, som pågick under sessionens båda första dagar, statsminister Er-

lander samt statsrådet Lange. Av de valda medlemmarna gjordes inlägg från svensk sida av herr Cassel, fru Ekendahl, herrar Holmberg, Ohlin och Sundin.

Såsom under de senaste rådssessionerna kan sägas ha blivit tradition, kom en stor del av årets generaldebatt att ägnas åt de ekonomiska samarbetsfrågorna och då särskilt frågan om eventuella nordiska initiativ i den aktuella marknadssituationen i Europa. Denna fråga berördes av samtliga svenska deltagare i generaldebatten.

Vidare behandlades i debatten åtskilliga kulturella spörsmål, bl. a. frågan om svenska språkets ställning vid en skolreform i Finland samt det nordiska forskningsarbetets organisation. Bland övriga behandlade spörsmål må nämnas frågan om fast Öresundsförbindelse och storflygplats i Öresundsregionen och frågan om nordisk abortlagstiftning.

IV. Val m. m.

Till medlemmar i redaktionskommittén för Nordisk Kontakt omvaldes bl. a. herr Birger Andersson och fru Segerstedt Wiberg. Till revisor för tidskriften omvaldes herrar Sundin och Björkman och till revisorssuppleant fru Ekendahl.

Rådet utsåg vidare fem medlemmar och fem suppleanter i styrelsen för Nordiska kulturfonden för tiden 1969—1970. Från svensk sida omvaldes fru Segerstedt Wiberg med fröken Ranmark som suppleant. Härjämte skedde kompletteringsval av en revisor för fonden för 1968.

Rådet beslöt att förlägga nästa ordinarie session till Stockholm i mars 1969 med början å dag som senare kommer att fastställas av presidiet.

Vid en ceremoni den 17 februari 1968 utdelades Nordiska rådets litteraturpris för år 1968 till den svenska författaren Per Olof Sundman samt Nordiska rådets musikpris 1968 till tonsättare Joonas Kokkonen, Finland.

**Förteckning över de vid Nordiska rådets sextonde session i Oslo antagna
rekommendationerna**

(Koordinerande land inom parentes)

- Rek. nr 1* Nordisk Råd henstiller til regeringerne, at der etableres et nordisk kollegium for vildtforskning, hvis økonomiske midler forudsættes tilvejebragt gennem de organer og fonds, som allerede finansierer den nationale jagt- og vildtforskning i hvert af landene. *(Danmark)*
- Rek. nr 2* Nordisk Råd henstiller til regeringerne, at de gældende bestemmelser om jagt og fredning af dyr og fugle, i det omfang dette ikke allerede er sket, indrettes i overensstemmelse med følgende principielle grundsætninger:
- a. at alle dyr og fugle, herunder også de, der traditionelt karakteriseres som skadelige, som et minimum bør fredes i yngletiden,
 - b. at ingen i de nordiske lande hjemmehørende dyre- eller fugleart må udryddes totalt, og at der derfor bør træffes effektive foranstaltninger til bevarelse af et antal forplantningsdygtige stammer af de dyr og fugle, som er eller kommer i fare for at uddø i Norden,
 - c. at der bør indføres forbud mot anvendelse af fangstredskaber og metoder, hvorved der påføres dyr eller fugle unødigt lidelse eller efterstræbelse, og
 - d. at udbetaling af skydepenge som præmie for nedskydning eller fangst af i hvert fald sådanne dyr og fugle, som er i fare for at uddø, bør være forbudt. *(Norge)*
- Rek. nr 3* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at samvirke ved fastlæggelsen af jagt- og fredningstiderne for dyr og fugle, således at der ikke i et land vedtages bestemmelser, som modvirkes i et andet land, og således at man søger at tilsikre en rimelig fordeling af det jagtmæssige udbytte. *(Sverige)*
- Rek. nr 4* Nordisk Råd henstiller til regeringerne i Finland, Norge og Sverige at undersøge, om det er muligt at oprette en eller flere vidstrakte naturparker på finsk, norsk og svensk område, hvori de store rovdyr i Norden skall være fredet. *(Finland)*
- Rek. nr 5* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att ställa till förfogande särskilda stipendiemedel samt vidtaga övriga erforderliga åtgärder för att möjliggöra för isländska ungdomar att erhålla specialiserad yrkesutbildning vid dessa länders yrkesutbildningsanstalter. *(Danmark)*
- Rek. nr 6* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att inrätta ett permanent samarbetsorgan för att samordna den nordiska yrkeslärarutbildningen enligt de riktlinjer, som framlagts i

Nordiska kommitténs för yrkeslärarutbildning slutrapport.
(*Norge*)

Rek. nr 7 Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i de nordiska länderna att undersöka möjligheterna för en översyn av den nordiska yrkesklassificeringen, så att könsbestämda klassificeringar avlägsnas. (*Sverige*)

Rek. nr 8 Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i de nordiska länderna att vidtaga åtgärder i syfte att bereda möjlighet för tjänstemän även inom regional och lokal förvaltning att tjänstgöra i annat nordiskt land än det egna. (*Danmark*)

Rek. nr 9 Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Norge och Sverige

1. att medverka till att diskussioner inleds rörande möjligheterna att utvidga transittrafiken över Trondheimsleden,

2. att träffa avtal om Muruvikanläggningens utnyttjande som reservhamn för transittrafiken av torrgods. (*Norge*)

Rek. nr 10 Nordisk Råd henstiller til regeringerne i Norge og Sverige at støtte oprettelsen af en permanent flyveforbindelse mellem Østersund og Trondheim med tilknytning til forbindelserne til Stockholm og Finland. (*Norge*)

Rek. nr 11 Nordiska rådet rekommenderar regeringarna

I. att godkänna det av Nordiska chefsstatistikermötet i juni 1967 framlagda förslaget om utvidgat nordiskt statistiskt samarbete; och

II. att anvisa medel för ett permanent sekretariat för Nordiska chefsstatistikermötet. (*Norge*)

Rek. nr 12 Nordisk Råd henstiller til regeringerne i de nordiske lande,
a) at tilstræbe anvendelsen af indenrigs porto i den nordiske udveksling af breve mellem 500 og 1 000 g,

b) at overgå til benyttelse af indenrigs porto inden for Norden ved postbefordring af aviser og tidsskrifter, der udgives i et af de nordiske lande (postabonnement og udgiverkorsbånd),

c) i det nordiske postale samarbejde at tilstræbe fuldstændig ensartethed både for så vidt angår reglerne om hvilke forsendelsesarter, der modtages til befordring, og for så vidt angår bestemmelserne om tilladt størrelse, vægt og indhold m. m. for hver forsendelsesart,

d) at fastsætte ensartede regler om postvæsenets ansvar for forsendelser,

e) at undersøge mulighederne for at opnå administrative lettelser i det nordiske postsamarbejde gennem større ensartethed i de interne bestemmelser vedrørende postvæsenets virksomhed og

f) at fremskynde gennemførelsen af en fællesnordisk ordning for postgiroudbetaling. (*Sverige*)

Rek. nr 13 Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att vidtaga åtgärder för åstadkommande av ett effektivt samarbete mellan forskningsråden (motsvarande) i de nordiska länderna och att ställa särskilda medel till förfogande för nordiskt forskningssamarbete. (*Finland*)

- Rek. nr 14* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att i samarbete med berörda forskare och institutioner undersöka möjligheterna för att upprätta ett nordiskt skattevetenskapligt forskningsråd. (*Sverige*)
- Rek. nr 15* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att undersöka förutsättningarna för en gemensamt organiserad forskningsverksamhet rörande det nordiska ekonomiska samarbetet. (*Finland*)
- Rek. nr 16* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Finland och Sverige att i samråd med de för sjukvården ansvariga utreda förutsättningarna för en överenskommelse avseende den slutna sjukvården i Tornedalen innebärande att befolkningen i området får valfri möjlighet till sjukhusvård på båda sidor av gränsen. (*Finland*)
- Rek. nr 17* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at udrede forudsætningerne for, at der i hvert af landene gennemføres pligt til at give møde som vidne for domstolene i de andre nordiske lande. (*Danmark*)
- Rek. nr 18* Nordisk Råd henstiller til regeringerne i Danmark, Finland, Norge og Sverige at genoptage forhandlingerne om tilvejebringelse af ensartet lovgivning om arbejdstageres opfindelser, således at udgangspunktet for de fortsatte drøftelser tages i den gældende svenske lovgivning herom. (*Finland*)
- Rek. nr 19* Nordisk Råd henstiller til regeringerne
- a) at tilvejebringe nærmere oplysning om, hvorvidt og i bekræftende fald på hvilket grundlag og i hvilket omfang offentlige myndigheder i de nordiske lande udbetaler erstatning for skader, der er forvoldt af personer, over for hvilke samfundet ved anbringelse på anstalt eller institution eller på anden måde har truffet foranstaltninger af kriminalretlig eller iøvrigt af forsorgsmæssig karakter, og
 - b) at undersøge mulighederne for fastsættelse af fællesnordiske ensartede principper, hvorefter der administrativt kan udbetales billigheds'erstatning af offentlige midler for sådanne skader. (*Norge*)
- Rek. nr 20* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at foretage en undersøgelse af mulighederne for ved fælles foranstaltninger at standse illegal indførsel af narkotika og i fællesskab iværksætte alle de foranstaltninger, som kan medvirke til at standse denne trafik. (*Sverige*)
- Rek. nr 21* Nordisk Råd rekommanderer regjeringene
1. i nær kontakt med regjeringene i øvrige EFTA-land oppmerksomt å følge det europeiske markedsspørsmåls utvikling med sikte på å utnytte de muligheter som kan bidra til en bred løsning av dette spørsmål;
 2. på ny å overveie mulighetene for et nordisk initiativ med sikte på å utbygge EFTA-samarbeidet;
 3. å inndra et bredere utsnitt av de nordiske lands innbyrdes økonomiske forbindelser i overveielene, med sikte på at en utvidelse av samarbeidet kan tilgodese vesentlige økonomiske interesser i hvert av de nordiske land og at de orga-

nisatoriske forutsetninger som måtte være påkrevet likeledes inngår i disse overveielser og

4. å ta sikte på en utformning av den nordiske økonomiske samarbeid som letter disse lands deltagelse i en bred europeisk markedsløsning og som er forenlig med de nordiske lands forpliktelser overfor de øvrige EFTA-land. (Norge)

Rek. nr 22 Nordisk Råd henstiller til regjeringerne i Danmark og Sverige, at den videre behandling af de foreliggende forslag om anlæg af en storlufthavn på Saltholm og bygning af en tilsluttende fast forbindelse mellem Danmark og Sverige drives parallelt og fremskyndes mest muligt med henblik på, at der snarest kan træffes principbeslutninger vedrørende disse anlæg i Danmarks folketing og Sveriges riksdag. (Danmark)

Rek. nr 23 Nordisk Råd rekommanderer regjeringene å gi økt støtte til de nordiske standardiserings- og materiellkontrollanstalter og fremme arbeidet for gjennomføring av internasjonale standarder på bredest mulig felt i de nordiske land. (Sverige)

Rek. nr 24 Nordiska rådet rekommanderar regeringarna
I. att gemensamt med uppmärksamhet följa reformarbetet inom EEC vad gäller den personliga direkta beskattningen,
II. att undersöka i vilka avseenden en anpassning av de inhemska systemen för denna beskattning till vad som gäller inom EEC kan bli aktuell i de nordiska länder, som önskar en anslutning till EEC. (Danmark)

Rek. nr 25 Nordisk Råd henstiller til regjeringerne i Danmark, Finland, Norge og Sverige at foretage en undersøgelse af mulighederne for at opnå besparelser ved et nordisk samarbejde vedrørende produktion og/eller indkøb af jernbanevogne. (Sverige)

Rek. nr 26 Nordisk Råd henstiller til de nordiske regeringer, som har indført en statslig fiskeavgift eller overvejer at inføre en sådan, at søge bestemmelserne udformet således, at der ikke opkræves større afgifter af andre nordboer end af landets egne borgere. (Sverige)

Rek. nr 27 Nordiska rådet rekommanderar regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att så snart som möjligt genomföra en gemensam nordisk trafiklagstiftning på grundval av Nordisk vägtrafikkommittés förslag. (Danmark)

Rek. nr 28 Nordiska rådet rekommanderar regeringarna att undersöka förutsättningarna för att inrätta ett nordiskt iberio-amerikanskt institut. (Norge)

Rek. nr 29 Nordiska rådet rekommanderar regeringarna att vidtaga åtgärder för inrättande av ett nordiskt kollegium för parasitologi för att åstadkomma ett effektivare samarbete på den parasitologiska forskningens och undervisningens område. (Finland)

Rek. nr 30 Nordiska rådet rekommanderar regeringarna att utreda förutsättningarna för upprättande av ett nordiskt vulkanologiskt institut i Island. (Island)

Rek. nr 31 Nordisk Råd henstiller til regjeringerne at søge den internationale konvention til undgåelse af forurening af havet med olie ændret således, at det principiellt bliver totalt forbudt at udtømme olie eller olieholdige blandinger i havet, og at

der skabes forøget mulighed for en effektiv kontrol med overholdelse af konventionen. Endvidere henstiller rådet, at regeringerne overvejer, om det tillige er muligt, at retshåndhævelsen ved overtrædelse af konventionen kan overgå til en international domstol. (*Danmark*)

- Rek. nr 32* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna
I. att vidtaga åtgärder för åstadkommande av ett effektivt nordiskt samarbete på området för träskyddsforskning samt
II. att undersöka frågan om finansieringen av nämnda samarbete. (*Finland*)
- Rek. nr 33* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Finland, Norge och Sverige
1. att vidtaga åtgärder för inrättande av ett nordiskt sameinstitut samt
2. att utreda frågan om institutets verksamhet och placering. (*Norge*)
- Rek. nr 34* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att verka för att Nordiska rådets musikpris från och med år 1968 kan utdelas vartannat år. (*Sverige*)
- Rek. nr 35* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at gennemføre en ensartet nordisk lovgivning om rejsebureauvirksomhed. (*Finland*)
- Rek. nr 36* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna
I. att genomföra de av Nordiska kommittén för modernisering av matematikundervisningen föreslagna reformerna av matematikundervisningen i de nordiska ländernas skolor och
II. att anvisa erforderliga anslag för fortsatt samarbete för reformering av matematikundervisningen på skolans lägre stadier. (*Sverige*)
- Rek. nr 37* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i de nordiska länderna att säkerställa ett samnordiskt deltagande i världsutställningen i Osaka år 1970. (*Finland*)
- Rek. nr 38* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att i anledning av den danska devalveringen förhöja Nordiska kulturfondens belopp till 3 250 000 danska kronor. (*Danmark*)

Innehåll

I.	Organisation m. m.	5
II.	Behandlade saker	7
A.	Saker förberedda av juridiska utskottet	8
	1. Självstyrande områdens representation i Nordiska rådet	8
	2. Organisationen av det nordiska samarbetet; ändringar i Nordiska rådets stadga och arbetsordning	9
	3. Skydd av flyttfåglar	10
	4. Jaktfrågor	10
	5. Vittnesplikt	13
	6. Skadestånd beträffande personskador vållade av interner m. m.	14
	7. Immaterialrättsliga frågor	14
	8. Åtgärder mot oljeförorening i havet	15
	9. Övriga saker	16
B.	Saker förberedda av kulturutskottet	17
	1. Samarbete beträffande högre utbildning och forskning	17
	2. Skol- och undervisningsfrågor	21
	3. Radio-, televisions- och filmfrågor	25
	4. Nordiska kulturfonden	26
	5. Kulturupplysning i utlandet	26
	6. Nordisk artikeltjänst	27
	7. Nordiska rådets musikpris	28
	8. Övriga saker	28
C.	Saker förberedda av socialpolitiska utskottet	29
	1. Arbetsmarknadsfrågor	29
	2. Hälso- och sjukvårdsfrågor	31
	3. Föroreningsfrågorna	33
	4. Näringsforskning	33
	5. Ungdomens narkotikamissbruk m. m.	34
	6. Utbildning av arkitekter m. m.	34
	7. Sjömansskatt	35
D.	Saker förberedda av trafikutskottet	35
	1. Enhetliga posttaxor och postbestämmelser	35
	2. Trondheim—Östersundstrafiken	36
	3. Öresundsfrågor	37
	4. Gemensam trafiklagstiftning	40
	5. Lagstiftning om resebyråverksamhet m. m.	40
	6. Åtgärder mot illegal införsel av narkotika	41
	7. Fritidsfiske	42
	8. Övriga saker	43
E.	Saker förberedda av ekonomiska utskottet	44
	1. Nordiskt ekonomiskt samarbete	44
	2. Skattesamarbete	46
	3. Standardiserings- och materielkontrollfrågor	48
	4. Statistiskt samarbete	49

	5. Hjälp till utvecklingsländerna	50
	6. Forskningsfrågor	51
	7. Övriga saker	52
III.	Generaldebatten	52
IV.	Val m. m.	53